

133
II 10030
St. k. Staatsanwaltschaft Marburg
Eingelangt 27/5. 1900 Per. 7/00

Bailagen

Razlaga

drugega lista sv. apostola Pavla
do Korinčanov.

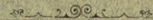
Spisal

JOSIP ZIDANŠEK,

kn.-šk. duhovni svetovalec, profesor bogoslovja v Mariboru itd.

Ponatisk iz „Voditelja“.

Z dovoljenjem prečastitega kn.-šk. lavantinskega ordinarijata z dne
23. majnika 1900, št. 1844.

L. Zidanšek

V Mariboru, 1900.

Založil pisatelj. — Tiskala Tiskarna sv. Cirila.

Razlaga

drugega lista sv. apostola Pavla do Korinčanov.

Spisal

JOSIP ZIDANŠEK,

kn.-šk. duhovni svetovalac, profesor bogoslovja v Mariboru itd.

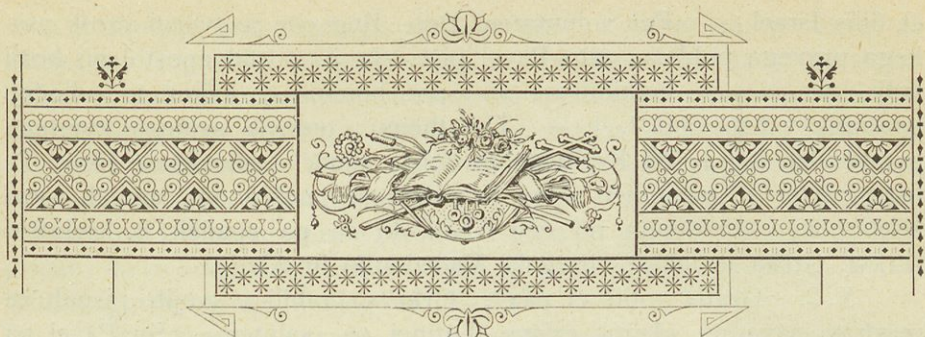
Ponatis iz »Voditelja«.

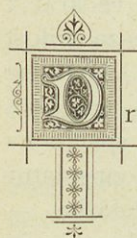
V Mariboru, 1900.

Založil pisatelj. — Tiskala Tiskarna sv. Cirila.

030052012

Drugi list svetega apostola Pavla do Korinčanov.

Drugi Pavlov list do Korinčanov je krasna »apologia sui ipsius, scilicet Pauli«. V govorniškem oziru je izmed vseh Pavlovih listov najboljši, najlepši, in zato ga stavijo nekateri učenjaki v eno vrsto z Demostenovo apologijo »Περὶ τοῦ στεφάνου« (Pro corona). Nekateri Korinčani so namreč sumničili apostola Pavla, da je lahkomišljen in brezznačajen, ker jim je bil obljubil, da jih hoče kmalu zopet posetiti, pa jih ni mogel; in zoper to se zagovarja v tem listu. V obče pa hoče Pavel popraviti in izboljšati nepovoljno stanje korintske cerkve.

Deli se v tri dele. V prvem delu (1, 1—7, 16) zagovarja Pavel svojo apostolsko čast in svoje ravnanje, kar se tiče preloženega poto-
vanja v Korint.

V drugem delu (8, 1—9, 15) opominja Korinčane, naj napra-
vijo zbirko za uboge jeruzalemske kristjane.

Tretji del (10, 1—13, 13) pa je polemičen in včasih ironičen, naperjen proti njegovim korintskim nasprotnikom.

Prvo poglavje.

V. 1. »Paulus, Apostolus«. Za apostola sta bili potrebni dve last-
nosti: 1. da je bil k tej časti poklican neposredno od Jezusa Kristusa,
2. da je bil priča ali očividec njegovega vstajenja. Oboje se nahaja
pri Pavlu, ker na potu v Damask se mu je prikazal od smrti vstali
Kristus, ki ga je poklical za apostola paganov. Cf. Act. 9, 15: ... vas
electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus et regibus,

et filiis Israel. — »Per voluntatem Dei«. Bog oče je tvorni vzrok vsakega pravega poklica, zato Pavel piše, da je postal apostol po božji volji, ne pa »ab hominibus« ali »per homines«, kakor to odločno poudarja v listu Gal. 1, 1. — »Timotheus«; omenja svojega zvestega pomočnika, ker je bil Korinčanom dobro znan. — »Ecclesiae Dei«. Ta list torej ni bil namenjen samo Korinčanom, meščanom, ampak vsem kristjanom raztrošenim po celi Ahaji, ki so pa spadali h korintski cerkvi. Grška je takrat obsegala Macedonijo in Ahajo.

V. 2. »Gratia vobis et pax«. Grki so rabili v svojih pismih za pozdrav navadno glagol *χαίρειν*, Latinci pa »salutem«. Sv. Pavel pa rabi celó krščanski pozdrav, ker »gratia« in »pax« (*χάρις καὶ εἰρήνη*) zaznamljata glavni obseg vsega krščanstva. »Gratia« je jedro, »pax« pa cvetje: milost božja je prvi pogoj krščanskega življenja, katerega najlepši sad je znotranji mir.

V. 3., 4. »Benedictus Deus«. Sv. Pavel ima navado, da večkrat v svojih listih, posebno pa v začetku hvali Boga in zahvaljuje za milost sv. vere, ki so jo prejeli bravci od Boga, ali pa za milosti, ki jih je sam dobil. — »Misericordiarum«, ni »gen. effecti«, oče, od katerega izhaja vse usmiljenje, ampak »gen. qualitatis«, oče, katerega specifična lastnost je usmiljenost, ali kratko: usmiljeni oče. — »Qui consolatur nos«; ker je usmiljen, zato tudi nam prihaja od njega tolažba. — »Nos«, t. j. sv. Pavel, potem pa tudi njegovi tovariši v delovanju in trpljenju. — »Ut possimus et ipsi consolari eos«; ona nebeška tolažba je kakor živ vir, iz katerega dobiva tudi naš bližnji tolažila; tako se n. pr. pri Mat. 10, 13 božji mir tudi smatra kot živa moč, kakor tukaj »consolatio«.

V. 5. »Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra«. Ako trpimo radi Kristusa, trpi pravzaprav Kristus sam, ker smo njegovi udje; kdor pa radi Kristusa za njegovo sv. vero in cerkev trpi preganjanje, bo prejel od njega tudi obilno tolažbo. Da je temu res tako, nam spričuje več svetnikov, ki so v največjih mukah peli svete pesmi in hvalili Boga; zato že psalmist (93, 19) poje: »Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo: consolationes tuae laetificaverunt animam meam«.

V. 6., 7. »Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute«. Kakor je razvidno iz grškega teksta (*εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας*), ni to samo eden stavek, ampak dva, namreč tako, da si dostavim v mislih za »tribulamur« vejico, pred »pro« pa »hoc fit«, in v sledeči periodi še dvakrat tako. Glavna misel teh dveh verzov je: Kristjani so tako tesno združeni med seboj in s Kristusom, da so kakor kako organsko bitje, deležni dobrega in hudega, ki se nahaja med njimi: kakor je zasluženje posameznika celi cerkvi v prid,

tako ji škoduje greh vsakega njenega uda. Posebej (in specie) je pa zmisel ta: Trpljenje, ki ga prenaša sv. Pavel radi Kristusovega evangelija, je tudi Korinčanom v tolažbo in zveličanje; tolažba pa, ki prihaja iz njegovega trpljenja, jim bo dala veselje in moč, da tudi sami kaj trpijo za Kristusa. V tem obojnem oziru je upanje apostolovo trdno. In zopet: tolažba, ki jo uživa Pavel v svojem trpljenju, bo tudi dobro vplivala na korintsko cerkev, ker — »scientes quod« — je apostol prepričan, da se bodo Korinčani udeležili ne samo njegovih nadlog, ampak tudi njegovih zaslug in njegove tolažbe.

V. 8. Apostol navede tu iz lastne izkušnje, torej zgodovinski dokaz, da je res tako, kakor je ravnokar govoril o trpljenju in tolažbi. — »De tribulatione nostra, quae facta est in Asia«; kakšna je bila ta nadloga Pavlova, se ne da več dobro določiti. Estij misli na oni upor proti Pavlu, ki ga je bil Demetrij povzročil v Efezu; a ko bi bilo to, bi Pavel gotovo pisal »Ephesi« in ne tako splošno »in Asia«. Najbrž je torej »tribulatio« nevarna bolezen, ki se je bila lotila Pavla kmalu po njegovem odhodu iz Efeza. — »Taederet« ni dober izraz za grški ἐξασπορηθῆναι = desperare, ne vedeti si svetovati, ne pomoči.

V. 9. »Sed«, zatrjuje ali pomnožuje misel: da, celo jaz sam bi bil odgovoril afirmativno na vprašanje, ali bom umrl. — »Ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo«; iz tega dobrega namena je pripustil Bog Pavlovo bolezen; in tako je tudi za vse pobožne in potrpežljive sad njihove bolezni ta, da potem stavijo vse svoje zaupanje v Boga samega, s psalmistom vzdihujoč: »Oculi mei semper ad Dominum«. — »Qui suscitavit mortuos«, je vzrok zaupanja: Bog, ki vzbuja mrtve, more rešiti tudi iz očitne smrtne nevarnosti.

V. 10. »Eruit«, grški ῥύεται (ali ῥύσεται), kaže, da še sv. Pavel takrat tudi ni bil celo zdrav, ko je pisal ta list, ampak da je še bil okrevavec (rekonvalescent).

V. 11. »Adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis«; ako, ali ker tudi vi, kakor druge krščanske cerkve, z menoj vred prosite in molite in mi torej pomagajte s svojo priprošnjo. — »Ut ex multorum«. Zmisel: Mnogo ljudi ali mnogo vernikov je prosilo Boga za moje ozdravljenje; naj še tudi v prihodnje molijo v ta namen, da jih bode tudi mnogo zahvaljevalo Boga, potem namreč, ko bodo zvedeli, da sem celo zdrav in čvrst.

V. 12. »Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae«; apostol še tukaj bolj zaupa v priprošnjo Korinčanov, ker mu namreč njegova vest pravi, da se sme zanašati v tem oziru na Korinčane. — »Quod in simplicitate cordis et sinceritate Dei«; preprostost in čistost božja je tista, ki prihaja od Boga ali ki jo Bog vzbuja in goji v našem srcu. — »Sapientia carnali«, t. j. zgolj človeška ali naravna modrost

ali modrost brez Boga, o kateri govori natančneje v I. Cor. 1, 26. 2, 4. — »Abundantius autem ad vos«. Estijeva razlaga: »Non quod apud alios minus sincere conversatus fuisset, sed quia maiora sinceræ suae conversationis argumenta apud Corinthios ostenderat, ut: quibus gratis et sine stipendio prædicasset evangelium parcens eorum infirmitati«.

V. 13., 14. »Non enim alia scribimus vobis quam quæ legistis et cognovistis«. Pavlovi nasprotniki so trdili, da on znotraj drugače misli, kakor se kaže v listih; zato poudarja tu, da se ne hlini in ne zakriva svojega pravega mišljenja, temveč da je res tak, kakor ga pozna večina korinških kristjanov iz njegovih listov in iz osebnega občevanja z njimi. — »Spero autem, quod usque in finem cognoscetis, sicut et cognovistis nos ex parte, quod gloria vestra sumus, sicut et vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi«. Pravi »ex parte«, t. j. le del ali nekaj Korinčanov je že spoznalo, da je namreč Pavel »gloria eorum«. Zmisel: Na sodnji dan, ko bo vse odkrito, kar je zdaj skritega, in ko bomo prejeli plačilo za svoja dobra dela, bo za vas častno, da ste imeli take učitelje, za nas pa tudi, da smo imeli take učence.

V. 15., 16. »Prius venire ad vos«. Prej, ko je bil apostol pisal ta list, je nameraval naravnost iz Efeza potovati v Korint in potem šele v Macedonijo ter nazaj v Korint in od tam v Judejo; o tem načrtu so bili zvedeli tudi Korinčani. Ko se je pa pozneje odločil, da potuje najprej v Macedonijo, so mu očitali nekateri, da je omahljiv v besedi in dejanju. Zoper to sumničenje se začenja tukaj zagovarjati. — »Altera«, se ozira na »prius«, namreč prva milost bi bila za Korinčane, ako bi jih bil posetil prej ko Macedonce, druga pa njegova vrnitev iz Macedonije v Korint. — »Gratia« (χάρις), pomenja tu veselje ali tolažbo in sploh vse duhovne dobrote, ki so bile navadno v zvezi s Pavlovim prihodom.

V. 17. »Cum ergo hoc voluisssem, numquid levitate usus sum?« Ali sem res kaj obljubil nepremišljeno, česar pozneje nisem mogel izpolniti? — »Secundum carnem«. Ali delam sklepe za prihodnjost kakor meseno ali polteno misleči ljudje, ki so navadno svojeglavni in muhasti, ki skoraj v istem trenutku zatrujejo in zanikujejo eno in isto reč, kakor jim namreč narekuje popačena človeška narava in ustrahujoča njih strast.

V. 18. »Fidelis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo Est et Non«. Kakor je Bog zvest, tako je bila zvesta in zanesljiva tudi beseda ali pridiga njegovega služabnika Pavla v Korintu; torej mora biti zvest tudi v svojih sklepih.

V. 19. »Dei enim Filius Iesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus, est . . . non fuit Est et Non, sed Est in illo fuit«, ker predmet apostolske pridige je bil Kristus, Sin božji, Bog-človek; on pa ni le

bil učitelj resnice, ampak večna resnica sama in zato absolutno neizpremenljiv in zavsem zanesljiv.

V. 20. Zmisel: Bog je izpolnil v Kristusu vse svoje obljube, ali zaklical je človeštvu takorekoč slovesen »da«; ker se je pa s tem pokazal Bog zvestega, resničnega, smo mi odgovorili na božji »da« s slovesnim »amen« ali res, tako je; tako so namreč pritrdjevali ali odgovarjali prvi kristjani duhovniku, ko je glasno opravljal cerkvene molitve. Kratko, pa ne tako jasno se da tolmačiti ta verz tako-le: v Kristusu smo dobili objektivno in subjektivno gotovost, da so se izpolnile božje obljube.

V. 21., 22. »Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo«; »in Christo«, grški εἰς Χριστόν, t. j. z ozirom na Kristusa, da bomo namreč ostali zvesti Kristusu v veri in ljubezni. »Nos vobiscum«, je nekaka »captatio benevolentiae«: tudi Korinčani so ž njim vred pod blagodejnim vplivom in varstvom božjim. — »Et qui unxit nos, Deus«, namreč takrat, ko je poslal sv. Duha in nas posvetil za apostole. — »Qui et signavit nos«, i. e. qui tamquam sigillum quoddam nobis impressit Spiritus sancti, largiendo varia eius charismata, quae sigilli instar nos probent veros Dei nuntios et ministros (Estius). »Spiritus« je »gen. appositionis«: ki nam je dal sv. Duha kot prvo aro ali zadav prihodnje popolne posesti nebeškega kraljestva.

V. 23. »Ego autem testem Deum invoco in animam meam«. Boga kličem za pričo proti svoji duši, da me namreč naj obsodi, ako lažem; apostol hoče namreč zdaj naznaniti Korinčanom, posebno tistim, ki so ga imenovali omahljivca, pravi vzrok, zakaj ni prišel v Korint; in ta je: »parcens vobis«, ker se jim je tako hotel izkazati milega, dočim bi moral osebno navzoč strogo postopati. — »Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri; nam fide statis«. Ako pa pravim, da sem vam prizanašal, s tem nisem hotel reči, da ste vredni kazni, kar se tiče vere, ker v verskih rečeh stoji večina izmed vas trdno, ampak menil sem vam le reči, da je moja glavna naloga, po mogočnosti povečevati vaše veselje v Bogu in Kristusu. V besedi »adiutores« se ozira »ad« ali grški συν(εργοί) na Boga, ki daje pravo veselje, in s katerim (Bogom) Pavel in njegovi tovariši sodelujejo. Z besedo »fide« pa, ker je postavljena pred glagol »statis«, kaže Pavel vsaj indirektno, da bi v drugem oziru, namreč v nravstvenem, že bili vredni graje.

Drugo poglavje.

Ni primerno, da se tu začenja novo poglavje, ker Pavel samo nadaljuje, kar je začel razpravljati v prvem poglavju; tudi pozneje razdelitev 6. in 7. poglavja ni dobra.

V. 1. »Apud me, ἐμὲν«, je dat. commodi; Pavel torej ni prišel v Korint: 1. parcens vobis (1, 23), in 2. radi lastne svoje koristi. — »Iterum«, enkrat je torej že bil prišel »in tristitia« v Korint; ker se pa to ne more reči o njegovem prvem prihodu, je jasno, da je moral biti Pavel že dvakrat v Korintu, preden je pisal ta list. — »In tristitia«; pri tem moramo misliti v prvi vrsti na Korinčane in ne na Pavla; torej Pavel ni hotel zopet priti k njim z žalostjo, t. j. da bi jim napravil žalost s svojo strogo grajo.

V. 2. Zmisel: Če jaz razžalostim vas, potem nimam nikogar, ki bi me razveseljeval, ker ste vi moje veselje in moja tolažba; in to bi vendar bilo nespametno, absurdno, da bi moral ravno tisti, katerega jaz želim, mene razveseljevati. Ali kratko: Pavlova ljubezen do Korinčanov je vzrok, zakaj ni zopet prišel »in tristitia«.

V. 3. »Scripsi«, sc̄let in I. Cor., »hoc ipsum«, pa je graja, izražena v onem listu, posebno v 5. poglavju radi krvoskrunstva. Apostol hoče reči: ker vam nisem hotel napraviti žalosti s svojim prihodom, zato sem vas grajal rajši pismeno, kakor pa ustno. — »In omnibus vobis«, je zelo ljubeznivo in prizanesljivo rečeno, ker Pavel je dobro vedel, da ima v Korintu mnogo nasprotnikov, katerih veselje ni bilo, delati Pavlu veselje ali Pavla razveseljevati.

V. 4. »Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas«; da bi bil Pavel sam čutil veliko žalost ob svojem prihodu in užalil tudi druge, naj razvidijo iz tega, ker mu je povzročilo pisanje prvega lista toliko britkosti. Estius: »declarat quod dixit, habiturum se tristitiam, si venisset idque ex tristitia, quam habuit absens«. — »Non ut contristemini«; dasi je Pavel s svojim pismom povzročil žalost v Korintu, vendar on tega ni nameraval, ker njegov pravi namen je bil poboljšati Korinčane, kar pa tudi zamolči iz prizanesljivosti in imenuje z veliko nežnostjo kot vzrok samo ljubezen do njih. Kako lepo se Pavel tu vede, je že spoznal Teofilakt, ki pripomni: »καταγλυκαίνει δὲ τὸν λόγον βουλόμενος ἐπισπάσασθαι αὐτούς, dulcem facit sermonem suum volens attrahere eos«.

V. 5. »Si quis autem contristavit«. Pavel zapusti tu svoj predmet do 11. verza in se peča z nečistnikom, o katerem je pisal v I. Cor. 5, 1 sq.; da je ta »quis« oni nečistnik, v tem se strinjajo vsi tolmači razven Tertulijana, ki je menil kot montanist, da nečistnikov, prešestnikov cerkev ne sme pripuščati k pokori. — »Ut non onerem«, se mora vzeti absolutno kot stavek zase: da ne povem predebelo, preveč, ali da ne pretiram; s to parentezo hoče raztolmačiti dostavek »ex parte« in z obema pa ublažuje glavni stavek »contristavit... omnes vos«. — »Omnes vos«, se torej ne veže z »onerem«, ampak s »contristavit« in za »onerem« naj bi bila vejica.

V. 6. »Sufficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec«; t. j. dovolj dolgo že trpi kazen izobčenja; »qui eiusmodi est«, označuje nečistnika tako splošno, ker mu prizanaša in ga neče imenovati; »obiurgatio«, boljše bi bilo »mulcta« ali »poena«, ker v grškem je ἐπιτιμία.

V. 7. »Magis donetis«. Pavel je bil izobčil nečistnika iz cerkve; vsled tega kristjani niso celo nič več občevali z njim, in baš to ga je tako pretreslo in peklo, da se je začel bitko kesati svojega greha, krvoskrustva. Zato mu Pavel odpusti nadaljno kazen, ga sprejme zopet v cerkev (cf. v. 10.) in prosi in opominja tudi čitatelje, naj mu odpustijo in se zopet vedejo ljubeznivo proti njemu. — »Ne forte abundantiori tristitia absorbeatur«, da bi ga ne ujedla prevelika žalost kakor kaka zver.

V. 8. »Ut confirmetis«, v grškem καταρτῶσαι, kar pomenja — καταρτῶν τι — z javnim sklepom kaj potrditi. Pavel torej hoče, da se naj sprejme nečistnik v cerkev na isti način, kakor je bil poprej izobčen, torej očitno (cf. I. Cor. 5, 4). Dobro Estij: »Hortatur eos, ut publico consensu ac decreto firmam ratamque faciant suam erga eum caritatem recipiendo eum ad pacem Ecclesiae«.

V. 9. »Scripsi«, ozira se po nekaterih tolmačih na I. Cor. tako-le: radi tega sem tudi jaz pisмено izobčil nečistnika, da bi videl, ali boste vi izvršili to izobčenje pokorno in zvesto ali ne. Po drugih pa meni Pavel ta list (II. Cor.) in potem je zmisel po Estiju: »Propterea haec scribo vobis, ut videam, utrum, sicuti oboedistis in excommunicatione, sic et oboediatis in recipiendo«.

V. 10., 11. »Cui autem aliquid donastis, et ego«, scilicet dono... Estius: »Ego me in eo, quod facere vos hortor, non seiungo«; sed sicuti in priori epistola ad excommunicandum me vobis coniunxi illis scilicet verbis »congregatis vobis et meo spiritu«, ita me nunc quoque vobis adiungo et quod me hortante feceritis, ipse et me facere declaro. — »Si quid donavi«; kar se mene tiče, sem mu že odpustil, ako je bil še sploh potreben odpustka, mogoče je namreč, da je sam izpopolnil svojo kazen s kesom in strogo pokoro. — »In persona Christi«, i. e. nomine, vice et auctoritate Christi, kakor je bil poprej tudi izobčen. — »Propter vos«; kako je to umeti, nam pove naslednji stavek: »Ut non circumveniamur a satana«: da bi mi vsled prevelike strogosti ne zakrivali njegovega odpada od krščanske vere; ker tako bi mi bili goljufani od satana, ki bi nam zapeljal enega izmed sobratov. Estius: »Explicat, quod dixit: „propter vos“, idque mutata secunda persona in primam modestiae causa, ne seipsum videatur secludere«. — »Non enim ignoramus cogitationes eius«; dobro nam je znano, da satan vedno le misli in dela na to, kako bi zapeljeval ljudi v greh in s tem škodoval sveti

cerkvi. Pripomniti je še treba, da je tukaj od 5.—12. v. v kratkih potezah že dobro označen katoliški nauk o odpustu.

V. 12, 13. »Cum venissem autem«; z »autem« se zvežejo zopet tukajšnje misli tako-le: Zgoraj je rekel Pavel, da je prvi list pisal Korinčanom z veliko žalostjo, tukaj pa zdaj pravi, da ga je nadlegoval ta nemir radi Korinčanov še tudi po njegovem odhodu iz Efeza, in sicer tako, da ga je gnalo kar naprej skozi Troas v Macedonijo. — »Propter evangelium«, t. j. da bi tam oznanjal evangelij. — »Et ostium mihi apertum esset in Domino«. Dasi so mi bila srca odprta in ljudje pripravi za pouk v krščanskem nauku, »non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenirem Titum«, vendar nisem mogel ostati v Troadi, ker nisem našel Tita, ki bi mi bil moral tam osebno poročati, kakšen uspeh je imelo pri vas moje pismo, I. Cor.

V. 14. Šele v Macedoniji, kjer se je moral Pavel mnogo boriti, sta se sešla s Titom; in kar mu je zdaj ta poročal o Korintu, je bilo za apostola tako tolaživno in veselo, da nič ne omenja snidenja s Titom, ampak kar začenja hvaliti Boga: »Deo autem gratias«. Estius: »Deo gratias ago, qui „nos“ i. e. me meosque evangelium praedicandi socios in omni pressura et pugna, quae nobis fuit cum adversariis, non solum victores efficit, sed etiam ex victoria reddit gloriosos idque per Christum, in quo solo vincimus et triumphamus«. — »Notitiae suae« grški *αἰτιολογία*, se ozira lahko na Kristusa, kar se bolj strinja s »Christi odor« 15. v.; »notitiae« je potem »gen. appositionis« tako: in kateri razprošira spoznanje in spoznavanje Kristusa kot zveličarja kakor prijetno dišavo po nas med vsemi narodi.

V. 15. Zmisel: Ako oznanjamo evangelij in trpimo mnogo radi Kristusa, smo tudi mi sami Bogu prijetna, dišeča daritev ali dar, naj že blagovestimo med takimi, ki se izpreobrnejo in tudi zveličajo, ali pa med onimi, ki ostajajo trdovratni v svoji neveri; kajti uspeh krščanske pridige ni odvisen od govornika, apostola, temveč od milosti božje in proste volje poslušavčeve.

V. 16. »Aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitae in vitam«. Kristus, vzrok ali vir vonjave t. j. apostolskega delovanja, je tudi vir smrti in življenja, kakor se namreč nekateri branijo evangelija v svoje lastno pogubljenje, drugi pa z veseljem sprejmejo v svoje zveličanje. — »Quis tam idoneus«, scilicet quam nos, qui ad haec sumus electi? Kdo je tako Bogu prijetna vonjava Kristusova ali Bogu všeč oznanjevalec evangelija Kristusovega, kakor jaz? Seveda Pavel sam ne odgovarja tako naravnost na to vprašanje, in to iz ponižnosti; a indirektni odgovor se nahaja v tem zmislu v sledečem verzu.

V. 17. »Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei«, namreč nihče drug kakor tak, ki oznanja čist Kristusov evangelij kakor

jaz. — »Adulterantes«, so oni, ki spravljajo svoja privatna mnenja v evangelij, torej ki primešavajo božjim naukom zgolj človeške reči. — »Ex Deo«, od Boga navdihnjeni, »in Christo«, katerih življenje in delovanje je utemeljeno in ukoreninjeno v Kristusu.

Tretje poglavje.

V. 1. »Iterum«, se ozira na nekatera poglavja in na nekatere odlomke iz I. Cor. c. 1—4 in 5, 9. 14. Pavlovi korintski nasprotniki so namreč trdili, da tam hvali samega sebe, kar je bil zvedel Pavel po Titu. — »Aut numquid«; jaz ne potrebujem priporočilnih pisem, ne od drugih na vas in ne tudi od vas do drugih, kakor oni judaistični učitelji, ki so prišli v Korint s priporočili od Petra ali Jakoba in nahujskali nekatere kristjane proti meni.

V. 2. »Epistola nostra vos estis«; priporočilno pismo do Korinčanov in od njih na druge, so oni sami; zato namreč, ker je njih vera in krščansko življenje dejstvo, ki ga je učinil Bog sam po Pavlu. — »Scripta in cordibus nostris«, ker namreč povsod na nje misli in jih vedno ljubi. — »Quae scitur et legitur ab omnibus hominibus«; to pismo je odprto, ker je prvič njih vera povsod znana, kakor drugič tudi to, da jih je Pavel pridobil za Kristusa. »Scitur et legitur«. Grotius: »Prius agnoscitur manus, dein legitur epistola«.

V. 3. »Manifestati, quod epistola estis Christi, ministrata a nobis et scripta non attramento, sed spiritu Dei vivi«. Korintska cerkev je slednjič od Kristusa narekovan list, ki ga je spisal Pavel kakor »amanuensis«, pa ne z mrtvim črnilom, temveč z duhom božjim, ki daje pravo življenje. Ali kratko in jasneje povedano: začetnik krščanske vere in krščanskega življenja v Korintu je Kristus, Pavel pa je sredstvo, po katerem deluje sv. Duh med njimi. — »Non in tabulis«; to pismo pa ni napisano na trde kamenite plošče, kakor Mojzesova postava, ampak v živa, mehka človeška srca, kar je že prerokoval Jeremija (31, 33) o Novem Zakonu: »Dabo legem meam in visceribus eorum et in cordibus eorum scribam eam et ero eis in Deum et ipsi erunt mihi in populum«.

V. 4. »Fiduciam autem talem«, takšno zaupanje, kakor je bilo označeno v 2. in 3. verzu in 2, 15—17. — »Per Christum ad Deum«, z ozirom na Boga, od katerega prihaja vse dobro; Bog je torej vir, Kristus pa posredovavec onega zaupanja.

V. 5. »Cogitare aliquid«, se ne sme celo splošno umeti, kakor da bi zgolj naravni človek ne mogel misliti kaj dobrega, še manj pa storiti, kakor je učil Calvin, ampak Pavel ima tu v mislih uspešno apostolsko delovanje, torej »cogitare aliquid, quod pertinet ad salutem

vitae aeternae«, ali kakor sv. Avguštin razlaga: »quod attinet ad pietatis viam et veri Dei cultum«.

V. 6. »Qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti, non litera, sed spiritu«. Bog je usposobil Pavla, da služi Novemu Zakonu, ki ga je sklenil Bog s človeštvom po Kristusu. »Non litera sed spiritu«, ki je pa tudi mnogo popolnejši od Starega Zakona, ker podlaga Starega Zakona je bila pisana postava, torej mrtva črka, Novemu Zakonu pa je podeljenje živega sv. Duha. — »Litera enim occidit«. Mojzesova postava je namreč opozarjala človeka na slabo z raznimi svojimi prepovedmi in budila v njem hudo poželenje; dasi sama ob sebi dobra, je bila tako človeku povod h grehu in, ker je greh smrt za dušo, posredni vzrok njegove smrti v duhovnem oziru; a drugače Novi Zakon, v katerem oživlja sv. Duh človeka z vero, upanjem in ljubeznijo.

V sledečih peterih vrsticah se nahajajo trije sklepi »a minori ad maius« v dokaz, da je novozakonsko apostolstvo imenitnejše od starozakonske službe.

V 7. in 8. v. je prvo sklepanje. »Ministratio mortis«; tu nam je misliti na službo Mojzesovo, ki je prinesel izraelskemu ljudstvu plošči iz Sinaja z napisanimi deseterimi zapovedmi, kakor v Novem Zakonu apostoli donašajo in posredujejo človeštvu od Kristusa prejeta milost in resnico; zato se sme in mora imenovati novozakonska cerkev apostolska, starozakonska pa mozaična. — »Fuit in gloria«, se ozira na oni svit, ki je obdajal Mojzesovo glavo, ko se je vračal po 40dnevnem občevanju z Jehovo iz Sinajske gore k ljudstvu. — »Quae evacuatur«, i. e. quae transitoria erat et modici temporis. V Exod. 34. se sicer ne omenja, da je sploh kdaj izginila ona bliščoba, a to se razume samo ob sebi; Pavel pa še poudari to okoliščino posebej, ker jo hoče kmalu uporabiti pri svojem dokazovanju v 11., 13. in 14. verzu. — »Erit in gloria«. Takrat, ko se bo prikazal Kristus z veliko močjo in s slavo, bode očitna tudi slava onih, ki so služili evangeliju; tako n. pr. se bodo novozakonski duhovniki od vseh drugih ljudi razločevali in odlikovali po svojem zakramentalnem značaju.

V. 9. in 10. v. je drugi sklep. »Ministratio damnationis«, je ravno to, kar je v 7. v. »ministratio mortis«; postava je pospeševala greh in radi tega klicala tudi božje prokletstvo nad one, ki so ravnali zoper njo; in kar je zgoraj »ministratio spiritus«, je tukaj »ministratio iustitiae«, ker Novi Zakon podeljuje sv. Duha in opravičuje v resnici t. j. pred Bogom. V 10. verzu je gradacija prejšnje misli tako-le: V primeri s slavo, ki jo podeljuje novozakonska služba, bi se starozakonska sploh ne smela imenovati krasna in slavna, dasi je bila oslavljenjena po svitu na Mojzesovem licu, kakor n. pr. lunina svetloba, dasi ponoči lepa, izgine, kadar se prikaže svetlo žarno solnce.

V. 11. je tretji sklep. »Quod evacuatur«, Mojzesova služba se imenuje minljiva, ker je bil Staremu Zakonu sploh vtisnjen značaj minljivosti; kajti njegov namen je bil pripravljati na Kristusa ali, kakor apostol Pavel v Gal. 3, 24 uči: »lex paedagogus noster fuit in Christo« (εἰς Χριστόν). Kakor hitro je nastopil pravi učenik, se je moral umakniti pedagog ali strahovavec; novozakonska služba pa je neminljiva, kakor je neminljiv zakon sam.

V. 12. »Talem spem«, to upanje namreč, da bo slava apostolske službe sodnji dan vsem vidna in očitna; »multa fiducia utimur«, t. j. govorimo ali blagovestimo neustrašeno in odkritosrčno.

V. 13. »Moyses ponebat velamen«. Mojzes je govoril samo enkrat z bliščečim obličjem k ljudstvu, ko mu je namreč prinesel iz Sinaja 10 zapovedi, pozneje pa je vsakikrat zakril svojo glavo, ko se je vračal od Jehove k ljudstvu; zato Izraelci niso mogli zapaziti, kdaj je izginil svit iz Mojzesovega obličja, in torej tudi ne sklepati, da bo ravno tako izginila tudi njegova služba, t. j. da bo preminol Stari Zakon, ki je bil le »umbra futurorum«. (Col. 2, 17.)

V. 14., 15. »Sed obtusi sunt sensus eorum«. Izraelci niso pazili na konec Starega Zakona, temveč njih mišljenje je bilo celo otrpnilo. Vsled kakšnega vpliva, Pavel tukaj ne pove, pač pa v 4, 4., da se je namreč to zgodilo indirektno vsled vpliva božjega, ki jim je odtegnil svojo milost, direktno pa po hudem duhu. »Usque in hodiernum enim diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum (quoniam in Christo evacuatur)«. Pavel hoče reči: Kakor je bilo ob Mojzesovem času, tako je še sedaj tudi; kakor je zakrival Mojzes svoje obličje in Izraelci niso mogli vedeti, ali je že izginil njegov blišč, in da bo torej preminol Stari Zakon, ravno tako je še dandanes prikrit Judom, da ne spoznajo pravega značaja Starega Zakona, ki je že v Kristusu izpolnjen in odpravljen. — »Super cor eorum«; vzrok otrpnjenja je pa bolj subjektiven, kakor objektiven, ker tiči bolj v njih srcu, t. j. razumu in volji.

V. 16. »Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen«. Ako bi se pa Judje oklenili po veri in ljubezni Kristusa, cilja Starega Zakona, bi spoznali, da je bil Stari Zakon le lupina, ki se je zdrobila in v kraj vrgla, ko se je prikazalo jedro, Novi Zakon.

V. 17. Pavel se tu ozira na 7. in 8. v. in hoče reči: Kristus Gospod je pa ravno tisti duh, o katerem smo že zgoraj govorili, duh, ki je bistvo našega zakona, ker podeljuje pravo življenje in prostost.

V. 18. »Nos omnes«, t. j. mi kristjani vsi v nasprotju z Judi, gledamo slavo Kristusovo kakor v zrcalu, v kolikor jo namreč spoznavamo iz njegovega svetega nauka, ki se s 4, 4. imenuje »evangelium gloriae

Christi«, ker bistveno bomo gledali to njegovo slavo šele v nebeškem kraljestvu. — »Tanquam a Domini Spiritu«, kakor je to vplivanje lastno Duhu, ki ga posreduje in pošilja Kristus.

Četrto poglavje.

V. 1. Estijeva parafraza: »Cum igitur hoc tam excellenti ministerio fungamur, non nostris meritis, sed gratuita Dei benignitate et electione ad illud vocati, non succumbimus malis et adversitatibus, quae nobis accidunt huius ministerii causa, non deficimus animo«.

V. 2. »Occulta dedecoris«, so skrivnosti, ki povzročujejo sramoto ali tajna dejanja, ki se jih sramuje človek in jih zato skriva; sicer Pavel sam ta splošen izraz bolj določi in raztolmači v sledečih stavkih. — »Non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei«; krivi korintski učitelji so se izkušali prikupiti poslušalcem z zvijačo in pačenjem sv. evangelija. Pavel pa in njegovi tovariši oznanjajo »in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo«, z dobro vestjo brez vsakega prilizovanja samo in čisto evangelijsko resnico.

V. 3., 4. Zmisel: Kakor so bila odrevenela srca nevernih Judov, da niso spoznali slave Starega Zakona, katere simbol je bil svit na Mojzesovem obličju, tako je tudi zdaj premotil in oslepil satan pogubljene, da ne vidijo blišča slave, ki se povsod širi s Kristusovim evangelijem. »Deus huius saeculi«, je torej satan, katerega kraljestvo na zemlji bode celo uničeno šele na sodnji dan; sicer so pa nekateri tolmačili »Deus« tudi o pravem Bogu, ker so gnostiki in maniheji uporabljali ta verz za svoj krivi nauk o dualizmu. — »Qui est imago Dei«. Kristusova slava pa ni, kakor Mojzesova *δόξα*, izposojena ali le samo odsvit »dokse« Jehovove, ampak je izvirna, ker Kristus je bistvena podoba božja, lumen de lumine.

V. 5. Estius: »In evangelio praedicando non nostram spectamus gloriam nec nostrae studemus utilitati, quemadmodum faciunt pseudo-apostoli«. Ta verz se torej ozira na 2. v., in apostol pravi, da to njega priporoča, ker oznanja Kristusa, ne pa samega sebe, ali da ne prodaja svoje lastne modrosti, kakor n. pr. krivi korintski učitelji.

V. 6. »Quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris«. Bog, ki je ustvaril pri prvem stvarjenju fizično luč sredi splošne teme, je tudi vzrok, da je zasvetila pri drugem stvarjenju duhovna luč v Kristusu nam vsem, ki smo bili v temi; »ad illuminationem«, posebej pa še apostolom v ta namen, da bi prižigali drugim luč spoznanja pravega Boga ali spoznanja božje slave, ki je odsvitala od Kristusa ali se nam razodevala v njem.

V. 7. »Thesaurum istum«, nimirum ministerium evangelii, se ozira na 1. verz; ta dragocen zaklad apostolstva nosi Pavel v lončeni, torej krhki posodi, t. j. zunanji organ apostolskega delovanja je njegovo slabo minljivo telo; vrhu tega pa je bil Pavel majhnega života in slabotnega zdravja. Vse to pa je apostol prepustil Bogu, »ut sublimitas sit virtutis Dei, et non ex nobis«, da bi se orjaško Pavlovo delovanje in njegovi izvanredni uspehi ne pripisovali njemu, ampak Bogu.

V. 8., 9., 10. Ti trije verzi so odvisni od »Habemus...« 7. v., kar je še bolj razvidno iz grškega teksta, kjer se nahajajo sami deležniki. Pavel hoče namreč potrditi iz svoje lastne izkušnje, kar je rekel v 7. v.; zato se tudi ozira v vseh sledečih protislovnih stavkih prvi del na »vasis fictilibus«, drugi del pa »sublimitas virtutis« 7. verza; pri tej protistavi se tembolj pokaže velika ponižnost apostolova, kakor tudi njegovo zmagonosno zaupanje, ki se vednole opira na Boga. — »Mortificatio Iesu«, se mora v istem zmislu vzeti, kakor »passionis Christi« 1, 5: pri oznanjevanju evangelija je naše telo vedno izpostavljeno taki siloviti smrti, kakršne je umrl Kristus, »ut et vita Iesu manifestetur in corporibus nostris«, in sicer zato, da se jasno pokaže delovanje živega Jezusa, ako se mi čudovito rešimo iz velikih nadlog in smrtnih nevarnosti, ker »afflictiones et tormenta evangelizantium tam potenter non solum tolerata sed ed superata, sunt testimonia Iesu Christi viventis et servantis et vincentis; propter quod et martyria sunt appellata«. (Estij.)

V. 11. »Nos qui vivimus«, se umeva najbolje v zmislu duhovnega življenja, torej mi, ki smo v stanu posvečujoče milosti božje, ali ki imamo duhovno življenje, smo pogosto v smrtnih nevarnostih, zakaj »ut et vita...« (Razlaga kakor zgoraj.)

V. 12. »Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis«; preganjanje in trpljenje je zdaj moj delež, vi pa, ki niste v takih nadlogah, živite zunanje in takorekoč cvetete. Sicer pa umevajo tudi tukaj nekateri »vita« o duhovnem življenju, kakor Estij: »nam apostolorum et martyrum mors vita est ecclesiae«.

V. 13., 14. Zmisel: Dasi nas povsod zalezuje trpljenje in smrt, delujemo vendarle neustrašeno kot blagovestniki, ker nas sv. Duh navdaja z velikim zaupanjem v božjo pomoč, kakor tudi v Starem Zakonu kralj David ni obupal v največjih nevarnostih, temveč izjavil očito, da je Bog njegova moč in rešenje. — »Et nos cum Iesu suscitabit et constituet vobiscum«; apostol govori tako ponižno, »ne sibi plus aliquid in illa gloria resurrectionis praesumere videretur prae aliis fidelibus, quibus evangelium ministrarat; sed ut magis appareat, ipsum alios sibi proposuisse«. (Estij.)

V. 15. Zmisel: Karkoli se nam pripeti, ali trpljenje ali srečno premaganje skušnjav, naši boji in naše zmage, vse je vam v prid; a naš zadnji namen pri tem je večja čast božja, namreč tako, da bi jih mnogo izmed vas poveličevalo Boga in ga zahvaljevalo za milosti in tolažbe, ki nam jih pošilja ob času nadlog in trpljenja.

V. 16. »Qui foris est homo«. t. j. vidno, umrljivo in trpljenju podvrženo meso ali telo; »qui intus est« je pa človek milosti, ki se je že prerodil iz Kristusa. — »Renovatur«; v križih in težavah se očiščuje človek dušnih peg, se prenavlja ali preraja duševno ter vzpenja od dne do dne do višje popolnosti.

V. 17. pove vzrok za prejšnji verz: ker če zavoljo Kristusa potrpežljivo prenašamo kratke in lahke časne nadloge, si zaslužimo v preobilni meri večne nebeške slave.

V. 18. Zmisel: Seveda trpeči kristjan pa mora biti pravega mišljenja, t. j. ne sme se potegovati za čast in posveten dobiček, marveč za prihodnje večne dobrote, katerih še sicer ne gleda s telesnim očesom, ampak samo z duševnim, t. j. on veruje v nje; iz tega razvidimo, da se sme ozirati človek pri svojem dejanju in nehanju tudi na večno plačilo, kar so tajili srednjeveški reformatorji in pozneje kvietistje in drugi meneč, da kar se ne izvrši iz zgolj čiste ljubezni do Boga, ni nravsko dobro delo.

Peto poglavje.

Kar je omenil apostol v 4, 17 splošno, o tem še hoče tukaj obširneje govoriti, namreč o upanju v prihodnje vstajenje in preslavljenje.

V. 1. »Si dissolvatur«, hoče reči: ako se bo sploh kdaj razrušilo moje telo ali umrlo; ker Pavlu se je zdelo mogoče, da še sam učaka drugi prihod Kristusov k sodbi, ker v tem slučaju bi se preslavelo njegovo telo hipoma, brez smrti. — »Habemus«; pričakovali bi tukaj sicer prihodnjik, a sedanjik še ima lepši pomen, namreč: da se nam je v kali (in radice) že podelilo prihodnje preslavljenost pri sv. krstu, ki se potem vedno bolj razvija z milostjo božjo in posebno z vrednim prejetjem Najsvetejšega zakramenta, dokler se ne bo ob sodnjem dnevu prikazalo v svoji celoti in lepoti.

V. 23. »In hoc«, se veže z »domus habitationis« 1. verza ali, kar je po zmislu isto, s »corpus« in se protistavi pogojnemu stavku »si dissolvatur«, tako da pride naglas na »in«, namreč: da smemo o tem, kar smo izrekli v 1. verzu, biti zagotovljeni, nam priča tudi to, ker že v tem tvarnem telesu vzdihujemo po prihodnjem preslavljenju. — »Superindui cupientes«, to je druga pa prejšnji slična podoba o obleki: mi si želimo obleči »corpus gloriosum« kakor kakšno obleko čez zemeljsko telo, ne da bi moralo to poprej umreti in strohneti. Kakor

tu samo pri človeku, tako sklepa Pavel v Rom. 8, 21 sq. iz vzdihovanja cele narave, da bo tudi kdaj rešena in preslavljena. — »Si tamen vestiti, non nudi inveniamur«; želimo si »superindui habitatione coelesti«, ker upamo, da nas drugi prihod Kristusov ne bo našel celo nagih, t. j. breztelesnih, nego oblečene, da bo torej samo treba črez obleči še drugo obleko. Sicer pa jemljejo drugi tolmači »nudi« v zmislu »nudi ab opere« ali »vacui fide« in »destituti spe immortalitatis«.

V. 4. »Nam et qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati, eo quod nolumus expoliari«. Dokler smo v tem umrljivem telesu, vzdihujemo težko, ker se bojimo smrti, katere se pa ne moremo ubraniti; »sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a vita«, zato je naša želja ta, da bi bili izpremenjeni in preslavljeni brez smrti in strohnenja, in da bi bilo vse, kar je v nas umrljivega, v trenutku preslavljenja absorbirano ali uničeno, in da bi šli brez smrti v večno življenje, ker smrt je silovito ločenje duše od telesa, in je tedaj celo naravno, da se je vsakdo boji.

V. 5. »Qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus, qui dedit nobis pignus spiritus«. To pa ni prazna in neosnovana želja, kakor da bi se kaj takega ne moglo zgoditi, temveč mi kristjani že imamo v sebi poroštvo prihodnjega preslavljenja in tudi kal »corporis gloriosi«, ker sv. Duh, ki nas je prerodil v sv. krstu na duši, nam je porok, da bo tudi telo prerojeno.

V. 6., 7., 8. Zmisel: Iz tega premišljevanja izvira za apostola moč in pogum, da ne omaga v trpljenju, in rodijo se mu želje po pravi domovini, po nebesih. — »Per fidem enim ambulamus, et non per speciem«. Dokler smo zemljani, potujemo po temnem potu vere v Kristusa. To pa je že v naravi vere, da ne gleda svojega predmeta in ga tudi ne poseda popolnoma. V prihodnjem življenju se pa izpremeni vera v gledanje in popolno zedinjenje s Kristusom. — »Magis peregrinari a corpore«. Večina katoliških tolmačev razlaga to o smrti, ko vzame duša slovo od svojega doma, telesa. Sicer pa to tolmačenje ne nasprotuje 4. verzu; ker dasi se boji človek smrti, vendar goreče želje po nebesih ali po Kristusu morejo premagati naravni strah pred smrtjo. Estij tukaj dobro pripomni: »Quod si, ut habet philosophia Platonis et theologia Origenis, corpus esset carcer animae et non naturalis eius sedes atque instrumentum, non diceret apostolus animam a corpore peregrinari«.

V. 9. »Sive absentes sive praesentes«, i. e. »sive degentes in hoc domicilio corporis sive ab eo per mortem peregrinantes« (Estij). Zmisel: Prizadevamo si, omiliti se Gospodu, ko nas bo namreč prišel sodit, bodisi da smo takrat že mrtvi, bodisi da smo še živi.

V. 10. Tu je nagib, zakaj si naj prizadevamo, omiliti se Bogu: ker bomo morali vsi, živi in mrtvi, stopiti pred sodnji stol Jezusa Kristusa, ki je postavljen od Boga za sodnika živih in mrtvih. — »Propria corporis«, v grškem τὰ δὲ ἐκ τοῦ σώματος σκληρὰ πεπραγμένα. Nekateri so pa krivo pisali in brali τὰ ἴδια τοῦ σώματος; vsled te zmote je nastal ta Vulgatin tekst. Sicer se pa zmisel ni izpremenil.

V. 11., 12. »Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse«. Ker jaz poznam strašno sodbo Gospodovo in vem, koliko je odvisno od nje, zato izkušam prepričati ljudi o svojih čistih namenih, da bi nikomur ne bil v izpodtiko. Rečem ljudi, ker Bog itak pozna moje znotranje mišljenje; upam pa, da tudi vi, vsaj znotraj v svojem srcu dobro mislite in sodite o meni, dasi bi se na zunaj lahko zdelo pri nekaterih drugače. — »Non iterum commendamus nos vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur et non in corde«. Tega pa ne pravim, da bi se vam priporočal, ampak da bi vas opozoril na priložnost in predmet, kdaj in kako se lahko ponašate z menoj in zavračate moje tamošnje nasprotnike, ki se ponašajo s svojo zgovornostjo, pobožnostjo itd., ne pa s tem, da so čistega, prostega mišljenja; Pavlovi korintski nasprotniki so bili torej nečimerni bahači.

V. 13. »Sive enim mente excedimus, Deo«. Ako se tudi včasih zdi, da preveč hvalim samega sebe, storim to le radi Boga, katerega slava trpi škodo, ako se ne pripozna ali dostojno ne čisla častitljiva služba njegovih služabnikov. — »Sive sobrii sumus, vobis«. Ako pa pohlevno ali celo zaničljivo govorim o samem sebi, »vobis«, se zgodi to radi vas, da bi vam namreč bil lep vzgled pohlevnosti in ponižnosti. Nekateri tolmači pa umevajo »mente excedimus«, grški ἐξέστημεν, v zmislu: »insanīmus« = bodisi da sem res znorel, kakor pravijo moji korintski nasprotniki.

V. 14. »Caritas enim Christi urget nos«. Ljubezen Kristusova me namreč sili, da imam povsod pred očmi le Boga in pa vas — »aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt« —, ko sem to pomislil, da je on sam umrl za vse. Ako je pa Kristus umrl za vse po svojem namenu kot človek κατ' ἐξοχήν, torej namesto človeštva, smo tudi vsi umrli z njim, seveda samo v ideji, in vsak posameznik mora gledati, da se tesno združi z Jezusom po veri in ljubezni, in da se tako uresniči njegova smrt pri posamezniku.

V. 15. »Qui vivunt«, so tisti, ki so že umrli s Kristusom in so tudi z njim vstali od smrti, t. j. ki so prerojeni iz njega po veri in sv. krstu. — »Iam non sibi vivant«; le-ti pa ne smejo več živeti samim sebi, t. j. po svojih strasteh in nagonih, ampak le za Kristusa, ker kakor jih

je rešila Kristusova smrt greha in satana, tako jih je njegovo vstajenje vpeljalo v življenje in posvetilo Bogu.

V. 16. »Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem«; zato namreč, ker me navdaja ljubezen Kristusova, in ker sem po svojem zunanjem človeku umrl s Kristusom, da bi zanaprej živel le njemu samemu, sem jaz drugačen, kakor moji korintski nasprotniki: odkar sem prerojen iz Kristusa, ne sodim več nikogar po samih zunanjih razmerah, n. pr. da bi dal prednost Judu kot takemu pred paganom kot takim, ali bogatinu le radi njegovega bogastva pred ubožcem itd.; temveč jaz poznam in ljubim v svojem bližjem le podobo božjo in v kristjanu le brata Kristusovega. Lep komentar za te besede nam podaja Pavel sam v 11, 18—22. »Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non novimus«. Če sem tudi poprej poznal Kristusa, kar sam priznam, le po njegovi človeški strani, ali le kot človeka, in sodil o njem, da se mu prav zgodi, ako ga križajo; zdaj pa od mojega izpreobrnjenja sem poznam in presojam Kristusa po njegovem višjem bistvu, po njegovi božji-človeški naravi, ker gledam in častim v njem svojega Gospoda, Zveličarja vseh ljudi in Sina božjega. Drugi tolmači so razlagali ta verz na druge, večkrat prav čudne načine; zato se nam ni treba ozirati več na nje. Nekateri so sklepali iz »cognovimus secundum carnem Christum«, da je bil Pavel s Kristusom osebno znan, in Estij celo, da je bil njegov sorodnik. Sicer je pa mogoče, da je videl kdaj mladi Savel Kristusa v Jeruzalemu, a iz tega verza to gotovo ne sledi, in tudi v drugih Pavlovih listih nimamo za to nikakih dokazov.

V. 17. Zmisel: Kdor se vsadi po krstu in veri v Kristusa kot živ ud njegovega telesa, postane celo nova stvar po svojem mišljenju in hotenju, pa tudi nov človek po svoji telesni naravi, vsaj »in radice«, ker se je prerodil v Kristusu duševno in telesno. Svojemu staremu telesu je umrl v Kristusu, in zato je zdaj pri njem vse novo.

V. 18. »Omnia autem ex Deo«; to prenovljenje izvira iz Boga, s katerim nas je spravil Kristus, in je torej učinek njegovega odrešenja. — »Ministerium reconciliationis«; tu je misliti: 1. na blagovestje ali oznanjevanje Kristusovega nauka, in 2. na deljenje sv. zakramentov; zakaj objektivno je sicer Kristus spravil ves svet z Bogom, pa posameznik izvé o tej spravi šele po pridigi in se je faktično ali res udeleži šele po sv. zakramentih. »Nos«, v prvem stavku se tedaj ozira na vse ljudi, »nobis«, v drugem pa na Pavla in druge apostolske učitelje.

V. 19. »Non reputans illis delicta ipsorum«. Prvi pogoj sprave posameznika z Bogom je, da mu odpusti Bog grehe, ali pozitivno, da mu podeli svojo posvečujočo milost. Drugi pa »posuit in nobis verbum reconciliationis«, t. j. da človek sam veruje z živo vero v svoje odrešenje, kar se pa more zgoditi le, ako mu je bilo to poprej oznanjeno.

V. 20. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos«. Ker mi oznanjujemo spravo z Bogom, spravo, ki jo je Kristus zaslužil in oznanil svetu, zato smo poslanci Kristusovi in zastopamo njegovo osebo in njegovo stvar. In drugič, ker nam je Bog izročil to službo, zato Bog po nas govori in opominja ljudi. — »Reconciliamini Deo«. Udeležujte se torej z vero in pokoro sprave, ki jo je Bog sam podelil v Kristusu vsemu svetu. »Mira Dei bonitas«, vzklikne Estij, »ipse est, quem homines peccando offenderunt et tamen legatos mittit cum precibus ad eos pro reconciliatione«.

V. 21. »Eum, qui non noverat peccatum«, t. j. dejanski ni nikdar spoznal greha ali bil je brez greha. — »Pro nobis peccatum fecit«, ne pomenja samo, kakor večkrat v Starem Zakonu: dal ga je kot žrtvo za greh, tudi ni »abstractum pro concreto«: »peccatorem fecit«, ampak: napravil ga je zastopnika greha ali za posebljen greh. Zato je po Kristusovi smrti greh v svoji celoti umorjen ali uničen. — »Iustitia Dei«, je ona pravičnost, ki jo Bog daje in ki edino le kaj velja pred Bogom, ker je po njej človek od znotraj opravičen.

Šesto poglavje.

V. 1. Zmisel: Kot Kristusovi sotrudniki vas opominjamo, da ne zapravljajte milosti sprave, ki ste jo sprejeli od Boga po veri v Kristusa, kar bi se pa zgodilo, ako bi se vaše prihodnje življenje ne zlagalo z vašo vero. Kakor že iz tega razvidimo, so misli tega verza v tesni zvezi s prejšnjim poglavjem; to še tudi velja inkluzivno do 10. v. in zato ne bi bilo treba tu pričiti z novim poglavjem.

V. 2. »Tempore accepto exaudivi te, et in die salutis adiuvi te«. Citat je vzet iz Is. 49, 8, kjer Bog nagovarja svojega hlapca Mesija (katerega si moramo misliti prosečega in trpečega) in mu obljubi, da bo ob prijetnem času, t. j. ko bo prišel čas milosti ali mesijanski čas, pomagal človeku, ki vzdihuje v ječi greha.

V. 3., 4., 5. Vsi naslednji deležniki se vežejo z »exhortamur« 1. v. in tudi z »adiuvantes« kot pristavek. Sv. Avguštin navaja to mesto od 3. do 4. v. kot dokaz, da je imel Pavel v obilni meri ono lastnost, ki jo zahteva Ciceron od pravega govornika, namreč »magna granditer et ornate eloquendi«. — »Sicut Dei ministros«, v grškem *διάκονοι*, mi se torej priporočamo tako, kakor se priporočajo služabniki božji: »in multa patientia« in sedaj našteje od »tribulationibus« do »ieiuniis« devet različnih okoliščin, v katerih se je izkazal potrpežljivega. Prve tri so splošne nadloge, druge tri posebne, zadnje tri pa take, ki se jim je podvrgel Pavel sam prostovoljno, da bi mogel tem bolje opravljati svojo apostolsko službo.

V. 6., 7. »In castitate«, grški *ἐγκρατεία*, pomenja krščansko pošteno nesebično življenje sploh. — »In scientia, *scilicet* veritatum moralium«. — »In longanimitate«, kadar ga je namreč kdo razžalil. — »In suavitatem« z milim obnašanjem, kakor uči v I. Cor. 13, 4: »Caritas patiens est, benigna est; caritas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur«. »In Spiritu sancto«, t. j. da drugim razsvetljujemo um s pomočjo svetega Duha in jim podeljujemo njegove sv. darove. — »In caritate non ficta«. Enako v Rom. 12, 9: »Dilectio sine simulatione; odientes malum, adhaerentes bono«. — »In virtute Dei«, z močjo božjo, ki se očitno kaže v čudežih. — »Per arma iustitiae a dexteris et a sinistris«. Da se to prav razume, se je treba spomniti, da so imeli v starih časih dvoje vrst orožja: arma offensionis i. e. hastam vel lanceam et gladium v desni roki, in arma defensionis t. j. scutum v levi roki. Pavel torej hoče tukaj reči: Mi se priporočamo za služabnike božje s pravičnim orožjem, s katerim ali sami napadamo svoje sovražnike, ali se pa branimo proti njim.

V. 8., 9., 10. »Per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam« i. e. »sive honore sive ignominia nos afficiant homines, sive bene de nobis loquantur sive male, semper tenemus rectum iustitiae cursum« (Estij). »Ignoti et cogniti«, t. j. njegovi korintski nasprotniki so menili, da je Pavel »homo ignotus et obscurus«, verniki pa so dobro poznali in čislali svojega apostola. — »Quasi morientes«; pri teh naporih v raznih nevarnostih bo Pavla kmalu konec, ali telesno se bo pogubil, tako so zopet prorokovali nasprotniki, seveda zato, ker so mu želeli kaj takega. »Ut castigati et non mortificati«; radi mnogih mojih nadlog menijo ljudje, da sem jaz človek, nad katerim vedno in sicer po pravici poje šiba božja; te kaznujoče šibe sicer ne morem tajiti, pa vendar mi nikakor ne škoduje, ker me še namreč ni umorila. — »Quasi tristes, semper autem gaudentes, sicut egentes, multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes, et omnia possidentes«. Po mnenju drugih bi jaz imel vzrokov dovolj za žalovanje, in vendar sem vedno veselega srca; dalje me imajo tudi za ubožca, pa sem bogat, ker obogatim mnogo drugih, ker jim namreč podeljujem obilno duhovnih dobrot, zakaj Kristus je moje bogastvo, on je moje vse. Zato pravi sv. Jeronim: »Credenti totus mundus divitiarum est« (epist. 103. ad Paulinum).

V. 11., 12., 13. »Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor nostrum dilatatum est«. To se ne ozira na naslednje opomine, kakor bi hotel Pavel reči: »non possum silere et pro salute vestra vos non commonefacere etc.«, ampak na prejšnje verze 3. do 10. tako-le: jaz sem z vami govoril tako odkritosrčno, ker se je moje srce razširilo t. j. v ljubezni do vas vnelo in ogrelo; v ljubezni se namreč srce širi, v zavisti in

sovráštvu pa se krči. — »Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris«. Jaz vas ljubim goreče in brezpogojno, vi pa ste tako tesnosrčni v svoji ljubezni proti meni in imate v svojem srcu le majhen prostorček zame. — »Eandem autem habentes remunerationem (tamquam filiis dico) dilatamini et vos«. Da mi povrnate mojo srčno ljubezen, me morate tudi iskreno ljubiti; saj ste nekako moji otroci; otroci pa morajo z ljubeznijo povračati ljubezen starišev.

V. 14., 15., 16. »Nolite iugum ducere cum infidelibus«. Najbolj nevarno za vero korintskih kristjanov je bilo to, ker so s pagani vkup prebivali; zato jih opominja Pavel, naj ne občujejo ž njimi prijateljski, naj ne sklepajo ž njimi zakonov, naj se ne udeležujejo njih poedin itd., ker krščanstvo je bistveno različno od paganstva, kar dokaže v naslednjih peterih nasprotjih: 1. »Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate?« Krščanstvo je po svojem bistvu pravičnost, ker opravičuje in posvečuje človeka znotraj, paganstvo pa je plod greha in rodi zopet greh. 2. »Aut quae societas luci ad tenebras?« Krščanska resnica je za človeškega duha to, kar je fizična luč za njegovo oko in telo, paganstvo pa je laž *κατ' ἐξοχήν* in torej tema za človeško dušo. 3. »Quae autem conventio Christi ad Belial?« Tudi začetnika in ustanovitelja sta različna in si nasprotna: Kristus in Belial ali satan. 4. »Aut quae pars fidei cum infidei«. Kdor hoče biti kristjan, mora najprej verovati v pravega Boga in v Kristusovo razodetje, paganstvo pa je odpadlo od Boga, nima razodetih resnic in ne veruje v prihodnje življenje, ali kratko: paganstvo sploh ne ve, kaj je vera. 5. »Qui autem consensus templo Dei cum idolis?« Slednjič se nahaja med obema tudi različnost v bogoslužnem oziru: »Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo inter eos, et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi populus«. Ta obljuba je veljala v Starem Zakonu izraelskemu ljudstvu, a samo v simboličnem zmislu, v krščanski cerkvi se je pa v resnici izpolnila, ker prebiva Bog po sv. Duhu v svoji cerkvi, in njeni pravi živi udje so v pravem pomenu izvoljeno božje ljudstvo.

V. 17., 18. Apostol še tu navede dva citata iz Starega Zakona v dokaz, da kristjani ne smejo biti v nikakršni dotiki s paganstvom. Sicer pa Pavel ne navaja dobesedno, ker je njemu vedno-le pred očmi višji tipični pomen Starega Zakona; to je njemu glavna stvar, ker črka sama ob sebi je mrtva.

Sedmo poglavje.

V. 1. še spada po zmislu k prejšnjemu poglavju, ker je sklep iz ravnokar navedenih citatov. — »Has . . . promissiones«, namreč to, da bo Bog prebival med nami, in da bomo njegov tempelj in otroci njegovi.

— »Mundemus nōs ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei«. Ker so se torej te obljube resnično izpolnile v krščanstvu, zato se morajo tudi od naše strani izpolniti ali izvršiti neobhodno potrebni pogoji, in ti so: 1. da se iznebimo vse telesne in duševne paganske nesnage, nečistosti, lakomnosti, napuha itd., ker tempelj božji ne sme biti nečist; in 2. moramo z otroškim strahom pred Bogom živeti vedno resnično krščansko, hrepnети po večji svetosti in v ta namen delovati.

V. 2. Tu preide Pavel na drug predmet, ker govori do konca tega poglavja o uspehu in namenu 1. lista do Korinčanov. — »Capite nos«, i. e. »corde per caritatem dilato nos capite«, dajte mi prostora v svojem srcu. — »Neminem laesimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus«. Nikomur nisem storil krivice s pačenjem krščanskega nauka, nikomur nisem dajal pohujšanja s slabim vzgledom, nikogar nisem goljufal, kakor bi hotel obogateti na vaše stroške; vse to so pa počenjali moji korintski nasprotniki.

V. 3. »Non ad condemnationem vestram dico«. Tega pa »neminem laesimus etc.« nisem zato povdarjal, kakor bi menil, da vi o meni tako mislite in govorite. Nikakor ne; tako slabo o vas soditi, mi ne pripušča: 1. moja ljubezen do vas (v. 3.), 2. moje veliko zaupanje v vas (v. 4.), in 3. veselje, ki sem ga imel pred kratkim, ko se mi je poročalo o vas (v. 7.). — »Praediximus« i. e. antea dixi, scilicet 6, 11., kjer se nahaja ista misel, sicer ne dobesedno, pač pa bistveno. — »Quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum«. To se lahko razlaga na dva načina: ali, vi ste tako v mojem srcu, da bi hotel z vami živeti in umreti, ali pa, da boste v smrti in življenju združeni z menoj po ljubezni; drugo tolmačenje je boljše, a prvo je navadnejše in spominja zelo na Horacija: »Tecum vivere amem, tecum obeam lubens« (Od. III. 9, 24).

V. 4. »Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis«; smem se ponašati z vami, ker je med vami mnogo hvalevrednega. S tem verzom prehaja namreč apostol k poročilom, ki jih je prejel iz Korinta po Titu.

V. 5. »Nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus«. Rekel sem »in omni tribulatione«, ker ne samo v Troadi sem bil zelo nemiren, nego tudi potem, ko sem bil prišel v Macedonijo, sem imel prestatl mnogo hudega. — »Pugnae«, boji namreč s sovražniki krščanske vere. — »Timores«, strah ga je bilo za one cerkve, ki jih je ustanovil šele pred kratkim. »Caro nostra«; caro — σάρξ — pomenja pri Pavlu nižji princip v človeku, *ἡνθρωπινὸν σάρκινον* ali *ψυχικόν* v nasprotju z νοῦς ali

πνεῦμα, ki je pri Pavlu vedno počival v Bogu, ker je bil celo vdan v njegovo sveto voljo.

V. 6. Titov prihod ga je potolažil; kakor je že namreč zgoraj (2, 12 sq.) omenjal, ga je to zelo vznemirjalo, ker ni našel Tita v Troadi.

V. 7. se mora tako-le parafrazirati: »duplici nomine consolatus est nos Deus ex parte vestra: tum quia Titus adveniens annuntiavit nobis vestrum desiderium etc., tum quia ipse Titus correctos vos inveniens consolationem accepit«. — »Desiderium«; Korinčani so namreč želeli zopet videti Pavla. »Vestrum fletum«; žalovali so, ker so ga bili razžalili. — »Aemulationem«; prizadevali so si, zopet se spraviti ž njim in obljubili, da mu hočejo biti zdaj vedno pokorni.

V. 8., 9. »Et si poeniteret«. Apostol s tem sam pripozna, da mu je bilo poprej včasih žal, da je napravil žalost Korinčanom s prvim svojim listom, kakor mu je sporočil Tit; žal namreč zato, ker jih po očetovsko ljubi, in mu je bilo težko pri srcu, ko jih je moral resno svariti in grajati. Nikakor pa ne smemo tega pogojnega stavka tako umeti, kakor da bi bilo Pavlu žal, da je sploh pisal I. Cor. in bi potem ta list ne spadal med inspirirane, temveč Pavel sam se srčno veseli dobrega uspeha svojega prvega lista. — »Contristati enim estis secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis«; užaljeni ste namreč bili na Bogu prijeten način, ker niste trpeli vsled moje graje nikake škode na svoji duši, marveč vam je še velika korist vzrastla iz nje.

V. 10. »Secundum Deum tristitia«, je tista žalost ali tedaj, kadar žalujemo radi Boga in radi pravičnosti; ta žalost je dobra, ker je že utemeljena v ljubezni do Boga; zato so dobri tudi njeni nasledki, namreč »salutem stabilem«. Ta pridevnik se glasi v grškem ἀμεταμέλητον, kar pomeni: cuius nos non poenitet. Namesto tega so pa nekateri krivo pisali ἀμετάβλητον — stabilem, in tako je nastal Vulgatin tekst.

V. 11. »Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem«. Da je žalost dobro vplivala na Korinčane, kažejo sami s svojim ravnanjem, ker »sollicitudinem«: zdaj so goreči, poprej pa so bili celo malomarni v zadevi nečistnikovi; — »sed defensionem«: opravičevali so se pred Titom, da niso zakrivali onega; — »sed indignationem«: nevoljni so nad nečistnikom in nad Pavlovimi nasprotniki; — »sed timorem«: strah jih je, da bi ne prišel Pavel s palico nad nje, kakor jim je žugal v I. Cor. 4, 21; — »sed desiderium«: želijo, da bi Pavel kmalu prišel v Korint; — »sed aemulationem«: nujno so zahtevali, da se oni grešnik kaznuje; — »sed vindictam«: pa tudi sami so ga kaznovali, ker niso občevali več ž njim. Z vsakokratnim »sed« se misel vzvišuje (gradatio), in apostol popravlja

samega sebe, ker čuti, da je vsakokrat s predstojčim izrazom še premalo povedal. Razvrščeni so pa ti šesteri samostalniki tako, da se ozirata prva dva na korintsko cerkev ali bolje na njeno osramočenje, druga dva na Pavla, in slednja dva na nečistnika. — »Negotio«. Apostol rabi tak splošen izraz, ker še imenovati neče tako grdega greha, krvoskrunstva.

V. 12. Zmisel: Ako o nečistnikovi zadevi nisem molčal, marveč sem se obrnil pismeno do vas, nisem storil tega toliko zavoljo nečistnika samega, kakor pa, da se pokaže, kako ste mi pokorni radi Boga in kako me ljubite, ker v grškem beremo τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν, kar se tudi bolj strinja s stikom, kakor pa Vulgatino »sollicitudinem nostram, quam habemus pro vobis«. Da je »qui fecit iniuriam« nečistnik, »qui passus est« pa oče njegov, v tem se strinja večina katoliških tolmačev.

V. 13., 14. »Ideo consolati sumus«; zato namreč je bil Pavel potolažen, ker je dosegel s svojim pismom oni svoj glavni namen: da bi se med Korinčani očitno pokazala gorečnost za njega. — »In consolatione autem nostra abundantius magis gavisus sumus super gaudium Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis«. K tej tolažbi pa se je še pridružilo veselje, da se je Tit tako vesel in zadovoljen vrnil iz Korinta; ker Pavel je že poprej večkrat hvalil Titu Korinčane, zdaj se je pa on sam lahko prepričal, da je bila ona hvala zaslužena. »Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum«; govori tako previdno in pogojno »quia parce gloriatus fuerat propter vitia, quae adhuc apud illos regnabant« (Estij). — »Sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus«. Zatrjuje to, ker so njegovi korintski nasprotniki tajili, da bi bilo vse resnično, kar jih je učil Pavel.

V. 15., 16. »Abundantius«. Tit vam je zdaj še mnogo bolj naklonjen, nego prej, dokler ni bil pri vas. — »In vobis« — εἰς ὑμᾶς, proti vam. — »Gaudeo, quod in omnibus confido in vobis«. Veselim se zato, ker vem, da se smem v vseh rečeh zanašati na vas. Ta verz je tudi primeren prehod k drugemu delu tega lista, ki se prične z osmim poglavjem.

Osmo poglavje.

V. 1. 2. »Gratiam Dei«; to je ona milost božja, ki je vzbudila pri macedonskih kristjanih: 1. toliko potrpežljivost, da so vkljub raznim nadlogam vedno veselega srca; in 2. toliko usmiljenost, da delijo vkljub svoji revščini drugim miloščino. — »In multo experimento tribulationis«. Kakšne so bile te nadloge za mlade macedonske cerkve, izvemo iz Act. 16, 20. sq. in 17, 5. Neverni Judje so namreč preganjali apostola Pavla od mesta do mesta in ga mučili ter ravno s tem povzro-

čili tudi drugim kristjanom mnogo britkosti. — »Simplicitatis eorum«. Preprostost je subjektiven pogoj milosrčnosti, t. j. človek preprostega mišljenja, pri katerem levica ne ve, kaj in koliko je dala desnica, deli tudi rad miloščino, dasi morebiti ni bogat; zato ima Pavel tukaj v mislih milosrčnost, govori pa o preprostosti.

V. 3., 4., 5. Apostol hoče reči: 1. »supra virtutem«, t. j. da so Macedonci več miloščine dali, kakor bi bilo primerno njih premoženju; 2. »voluntarii«, dali so sami radi, radovoljno, nihče jih ni silil k temu ali jim prigoval; 3. »cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii, quod fit in sanctos«, t. j. celo nasprotno: lepo so prosili, da bi se smeli udeležiti tega dobrega dela krščanskega usmiljenja, ker so smatrali to za posebno milost; in 4. »et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei«, t. j. dali so več, kakor je Pavel sam pričakoval, ki mu je bila znana njih revščina; in to s tako vdanostjo in požrtvovalnostjo, da se je videlo, da hočejo celo izročiti sami sebe v prvi vrsti Kristusu, (kateremu služimo, ako miloščino delimo) in potem tudi apostolu Pavlu in njegovim sodelavcem. — »Per voluntatem Dei«, i. e. Deo tam pium affectum subiectionis et beneficentiae in eorum cordibus operante.

V. 6. »Ita ut rogaremus Titum, ut quemadmodum coepit, ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam«. Vsled tega dobrega uspeha pri Macedoncih je prigoval Pavel Titu, naj tudi v Korintu dovrši zbirko, ki se je bila pričela že pri njegovem prejšnjem obisku. — »Etiam«; iz tega razvidimo, da je Tit dobro izvršil tudi že druge reči v Korintu.

Od 7.—15. v. opominja in poučuje Pavel Korinčane o zadevi one zbirke.

V. 8. »Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenium bonum comprobans«. Ako sem rekel »ut abundetis« (v. 7.) t. j. da bi se vi pri tej zbirki odlikovali, vam pa nisem hotel tega zaukazati, ampak sem vam stavil v zgled rado-darne Macedonce, da bi videl, ali se pri vas tudi nahaja ista prava čista krščanska ljubezen, kakor tam.

V. 9. navaja vzrok, zakaj naj Korinčani tudi pomagajo ubogim: ker je Kristus postal ubog iz usmiljenja in ljubezni do nas, da bi mi obogateli na duhovnih dobrinah.

V. 10. »In hoc«, namreč da bi dajali obilno miloščino; tudi naslednji »hoc« (utile est) je umeti v tem zmislu. — »Qui non solum facere, sed et velle coepistis ab anno priore.« Nekateri menijo, da se tu nahaja »genus loquendi inversum«, ker »facere« je več ko »velle«, in v sirskem prevodu, Pešito, se je res predstavilo »facere« na drugo mesto

a po nepotrebnem, ker zmisel je ta-le: Vi ste prehiteli Macedonce ne samo z dejansko zbirko, ampak tudi po svoji volji, ker ste bili namreč že poprej kakor oni namenjeni pobirati miloščino in jo dati, ker v grškem beremo za glagol »coepistis« — *προενήρξασθε*, kjer se ozira *προ* na Macedonce. Pavel je najbrž že v svojem prvem — pa izgubljenem listu Korinčanom pisal o tej zadevi, in zato so lahko prej začeli pobirati ko Macedonci.

V. 11. Zmisel: Kar ste že lani začeli, to morate zdaj dovršiti, da bo tako odgovarjala vaši volji, dati miloščino, tudi dejanska izvršitev tega dobrega dela. — »Ex eo quod habetis« i. e. sic hortor ad perficiendum, ut tamen nihil exigam a vobis supra vires.

V. 12. Zmisel: Bog ne gleda na to, koliko kdo da miloščine, ampak, da jo vsak daje po svoji zmožnosti, pa radovoljno in iz krščanskega usmiljenja, kakor Kristus sam uči pri oni ubogi udovi, ki je dala samo dva vinarja (Marc. 12, 42. 43): »Amen dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium«.

V. 13., 14., 15. »Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate«. Med kristjani bi naj vladala v časnem premoženju nekaka enakost; česar pa ni tako umeti, kakor da bi morali imeti vsi enako veliko (komunizem), ampak vsak toliko, kolikor mu je neobhodno potrebno. To se pa more le doseči, če odda bogatin ubožcu, česar ima preveč in torej tudi lahko pogreša. — »In praesenti tempore«, i. e. in hoc saeculo, nam in futuro saeculo non erit opus. — »Abundantia — inopia«. Večina krščanskih tolmačev sicer razume to o časnih dobrinah: če bi bili namreč Korinčani tudi kdaj potrebni ali ubogi, bi jim morali tisti pomagati, katere so prej podpirali. Pa bolje je, ako mislimo tu na duhovne dobrote v prvi vrsti, tako-le: Krščanska ljubezen ne povzročuje samo nekake enakosti v časnem premoženju ampak ustvarja tudi (seveda brez prevrata) komunizem višje vrste, ki se kaže v nepretrganem dajanju in sprejemanju. Za časne dobrote podaje duhovnih: molitev, zasluženje dobrih del i. t. d., za duhovne pa časnih. — »Qui multum« — collegit si moramo v mislih dostaviti, ker to se ozira na pobiranje mane, ki je je vsak enako nabral. Pavel hoče reči: Kar je bilo mogoče tam pri nabiranju mane, seveda vsled čudeža, to naj učini med kristjani ljubezen; na eni strani ogromno bogastvo in potrata, na drugi pa veliko uboštvo, to se naj ne nahaja med kristjani.

V. 16. Odtod do 24. v. priporoča Pavel Tita in njegova dva tovariša, ki so na potu v Korint, da bi tam vodili zbirko in jo pospešili. — »Gratias autem Deo«. Najprej zahvaljuje apostol Boga, ker ima gorečnost Titovo za Korinčane za poseben dar božji. — »Eandem« t. j. enako skrb, kakor jo jaz imam za vas.

V. 17. Zmisel: Sicer sem jaz naročil Titu, naj potuje k vam, in to je oficielen vzrok njegovemu potovanju; a on je bil tudi sam tako goreč, da bi sploh treba ne bilo tega naročila od moje strani. Osebni vzrok njegovega potovanja je torej njegova prosta volja ali samoodločba.

V. 18. »Fratrem«, ni misliti na Titovega lastnega brata, ampak pomeni sploh krščanskega sobrata; nekateri menijo, da je bil to Barnaba, drugi da Sila in zopet drugi, da sv. Lukež, kar je najverjetnejše. — »Cuius laus«, ki si je z oznanjanjem in razširjanjem sv. evangelija zaslužil hvalo pri vseh cerkvah.

V. 19. Parenteze tu ni treba, ker se v tem verzu prejšnja misel nadaljuje in povečuje z »Non solum autem, sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hanc gratiam, quae ministratur a nobis ad Domini gloriam«. — »Ad Domini gloriam...« se veže z »ordinatus est«: ki je bil izvoljen v čast božjo in po moji volji — destinatum voluntatem.

V. 20. Zmisel: Ker smo se hoteli izogniti sumničanju, kakor da bi hoteli kaj zase porabiti od teh preobilnih darov, zato namreč smo poslali še drugega brata s Titom, ki bo nabran denar sprejel in potem z menoj nesel na določen kraj.

V. 21. Pavel ne gleda samo na to, da bi kaj veljal pred Bogom, temveč tudi na dobro ime pri ljudeh; še tega povoda jim neče dati, da bi kaj slabega mogli misliti o njem. Isto priporoča klerikom sv. Avguštin, ki piše: »Duae res sunt conscientia et fama; propter nos conscientia sufficit nobis, propter alios fama necessaria est. Conscientia tibi, fama proximo tuo. Qui fidens conscientiae suae negligit famam suam, crudelis est in proximum.«

V. 22. »Fratrem nostrum«. Kdo je ta brat, tudi tukaj ni znano, kakor zgoraj ne v 18. v. Gotovo pa ni Pavlov lastni brat, ker to bi nikakor ne bilo modro in previdno, če bi bil Pavel poslal h Korinčanom Titovega in pa svojega lastnega brata. Zato mislijo, da je bil ta drugi krščanski brat, Apolon. — »Nunc autem multo sollicitiorem, confidentia multa in vos«; posebno gorečega se je pokazal zdaj, ker ima do vas Korinčanov zelo veliko zaupanja.

V. 23., 24. Tu je sklepčno poročilo teh treh odposlancev in opomin, naj jih dobro sprejmejo. — »Sive pro Tito, qui est socius meus et in vos adiutor, sive fratres nostri, Apostoli ecclesiarum, gloria Christi«. Bodisi pa da vam pišem o Titu, vedite, da je moj tovariš in sodelavec, ali najsi bosta onadva brata, o katerih pišem, vedite, da sta od krščanskih cerkev odposlana moža, ki s svojim lepim življenjem poveličujeta Kristusa in delujeta v njegovo čast. — »Ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis, in illos osten-

dite in faciem ecclesiarum«. Ker sta tedaj ta dva moža cerkvena odposlanca, zato ne boste pokazali samo njima svoje ljubezni, ako ju lepo sprejmete (ob enem pa ju tudi prepričate, da je to res, kar sem jima jaz pravil o vas slavnega), temveč ta dokaz bo veljal tudi za one cerkve, ki jih zastopata.

Deveto poglavje.

V. 1., 2. Pavel je ravnokar priporočal Korinčanom svoje poslance; toda on hoče še nekaj izpregovoriti o zbirki sami, ker je to zelo važna stvar. Ker je pa že zgoraj (8, 7, squ.) tudi pisal o tej zadevi, zato postopa zdaj zelo previdno, namreč tako, kakor da bi smatral priporočilo svojih odposlancev za glavno stvar, zbirko bi pa le hotel omeniti mimogrede. — »Scio enim promptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior apud Macedones«. Menili so nekateri tolmači, da to ni celo resnično, kar tu Pavel piše, ali da se je hotel malo pošaliti s Korinčani; ali to mnenje je celo krivo, marveč se ravno tukaj zopet pokaže velika Pavlova modrost, ker on hoče reči: jaz sem se pri Macedoncih sklicaval na vas Korinčane rekoč: »Achaia parata est« — Ahaja je pripravljena ne samo napraviti zbirko, ampak že tudi oddati nabran denar, da bi tako izpodbudil tudi nje k zbirki. Ker so pa Macedonci poprej dovršili zbirko, zato sem jih lahko vam postavil v zgled prave in hitre radodarnosti.

V. 3., 4. »Misi fratres«; dasi se Pavlu zdi nepotrebno pisati Korinčanom o zbirki, pošlje vendarle k njim Tita in še dva druga kristjana, da bi bilo kmalu, t. j. še pred njegovim prihodom vse pripravljeno ali vse v redu. — »Ut non dicamus vos«. Ako bi Korinčani zaostali za Macedonci, bi bili seveda osramočeni oni sami, bolj gotovo kakor Pavel, ki jih je hvalil poprej. — »In hac substantia« je enako prejšnjemu »in hac parte«, v tem predmetu namreč, kar se tiče zbirke, se Pavel ne boji, da bi ga Korinčani osramotili. Sledi pa iz tega, da se je Pavel ponašal s Korinčani tudi še v drugem oziru; tu je torej združeno nujno opominjanje z indirektno hvalo.

V. 5. »Benedictionem hanc«: miloščina se imenuje blagoslov, ker dajavec osreči s svojim darom sprejemnika, ali ga dejanski blagoslovi. — »Sic quasi benedictionem, non tamquam avaritiam«, tako kakor obilen blagoslov in ne kakor boren dar.

V. 6., 7. »In benedictionibus« t. j. v obilni meri; — »et metet«; deljenje telesnih in duhovnih dobrot se predstavlja v sv. pismu večkrat v podobi setve z vednim ozirom na prihodnjo žetev, ko bo oče nebeški poplačal vsak tudi najmanjši dar; seveda pa se takrat ne bode cenjevalo in plačevalo »ex quantitate muneris sed ex animo et caritate donantis«.

»Unusquisque«, *scilicet* det eleemosynas. — »Non ex tristitia«. Korinčani naj ne dajejo samo obilno, ampak radi in z veseljem, ker le tak dar je Bogu všeč in zasluži plačilo, kakor se bere v Prov. 22, 8; enako uči tudi sv. Avguštin: »Si panem dederis tristis, et panem et meritum perdidisti«.

V. 8., 9. Zmisel 8. verza: Bog je bogat in mogočen, zato plačuje dobro, in vi boste imeli vedno toliko, da lahko pomagate tudi drugim, seveda pa morate biti tudi sami zmerni in z malim zadovoljni. To nam izpričuje sv. pismo (Ps. 111, 9). »Iustitia« je tukaj umeti o radodarnosti, »quia iustum est, non sibi solum retinere, quod in commune datum est omnibus a Deo« (Ambros.).

V. 10., 11. Zmisel 10. verza: Bog, ki daje sejavcu seme, bo tudi vam dal toliko, da boste lahko delili miloščino; in on, ki daje sejavcu kot plačilo za njegov trud kruha in sploh vse, česar potrebuje, da se preživi, bo poplašal tudi vašo darežljivost in pomnožil vaše premoženje. — »Simplicitatem« je namesto liberalitatem, t. j. do vseh dobrohotnih vaših darov, ki bom jih potem jaz izročil ubogim. — »Quae operatur per nos gratiarum actionem Deo«; darovi bodo povzročili pri sprejemnikih pristrčno hvalo do Boga, torej dobiček v verskem oziru, kar še posebej poudarja v naslednjem verzu.

V. 12., 13. Zmisel: Z miloščino, ki jo darujete, ne pomagate samo ubogim jeruzalemskim kristjanom, temveč pomnožujete tudi hvalo božjo v obilni meri: »glorificantes Deum in obedientia confessionis vestrae in evangelium Christi, et simplicitate communicationis in illos et in omnes«, ker bodo oni hvalili Boga prvič zavoljo vaše pokorščine proti Kristusovemu evangeliju, t. j. zavoljo vaše žive krščanske vere, ki je vir ali vzrok vaše radodarnosti, in drugič radi čistega namena, s katerim ste jim poslali miloščino.

V. 14., 15. »Et in ipsorum obsecratione pro vobis«. Namen one miloščine je bil potemtakem: 1. da bi pomagali ubogim palestinskim kristjanom, 2. da bi se Bog povelil s to dejansko ljubeznijo, in 3. kar iz tega verza razvidimo, da bi naj spoznali judeokristjani tem potem, da so paganokristjani njihovi bratje v Kristusu; vsi so namreč med seboj združeni po ljubezni. Ker Pavel že gleda v duhu te dobre nasledke korintske zbirke, zato vzklikne hvaležnega srca do Boga: »Gratias Deo«. — »Inenarrabili«, i. e. quia pro dignitate verbis explicari non potest (Estij).

Deseto poglavje.

V. 1., 2. »Ipse autem ego Paulus«. Jaz, isti Pavel, ki ga dolžite, da je brezznačajen v svojem ravnanju. S tem vpelje apostol bravce

kar „in medias res“, ker tukaj se začenja polemika s korintskimi nasprotniki. — »Per mansuetudinem et modestiam Christi«. Spominja jih na ponižnost, na pohlevnost Kristusovo, ker upa, da bodo pri tej reminiscenci njegovi nasprotniki postali bolj krotki in se slednjič podvrgli; apostolu namreč ni zato, da bi moral strogo postopati ž njimi. Parafraza 2. verza: »Rogo vos, ne vestra culpa contingat, ut, qui praesens apud vos humiliter hactenus me gessi, posthac cum ea fiducia, qua absens audere existimor, etiam praesens audeam in quosdam etc.« »Secundum carnem ambulare«, i. e. »secundum carnales et humanos affectus vitam et actiones instituere«.

V. 3. Zmisel: Dasi sem slab človek, pa se ne poganjam za pravico in resnico s slabimi, zgolj človeškimi sredstvi in tudi ne iz zemeljskih ozirov ali radi posvetnega dobička.

V. 4., 5. »Arma militiae«, sredstva, ki mu služijo proti sovražnikom niso slaba, temveč mogočna, ker ne veljajo samo pred ljudmi, ampak pred Bogom. — »Consilia«, to so načrti in naklepi, ki si jih izmisli človeška modrost proti veri in cerkvi krščanski. — »Altitudinem«, pa je napuh človeškega razuma, ki se neče ponižno podvreči jarmu Kristusovemu. — »Et in captivitate redigentes omnem intellectum in obsequium Christi«. Oni dve trdnjavi, namreč domišljeno modrost in pa napuh človeške glave, mora najprej razdreti krščanski učenik; dokazati mora, da je ona modrost neumnost, in mora tako ugnati človeško pamet, da se brezpogojno vda Kristusu in njegovi resnici na milost in nemilost; kajti ravno v tem se razločuje krščanska vera od zgolj človeškega prepričanja, da se to poraja iz same pameti, ona se pa nahaja le tam, kjer sta se celo podvrgla um in volja predmetu vere, t. j. Kristusu.

V. 6. »Et in promptu«. Pavel si misli korintsko cerkev kot trdnjavo, zasedeno od nasprotnikov, ki jo hoče na vsak način vzeti ali jo premagati; pa apostol tudi more to storiti: 1. ker on pripelje vse, ki se prostovoljno vdajo kot ujetniki, h Kristusu, in 2. ker ima tudi oblast kaznovati tiste nasprotnike, ki se mu stavijo v bran. — »Ulcisci«, je misliti na cerkvene ali duhovne kazni, najprej torej na izobčenje. — »Cum impleta fuerit vestra obedientia«. Te kazni se pa ne morejo poprej nalagati z uspehom, dokler ni ogromna večina krščanske srenje utrjena v pokorščini in zvestobi, ker sicer bi še jih ne hotela izvrševati, n. pr. izobčiti katerega uda.

V. 7. »Quae secundum faciem sunt, videte«. Glejte nato, kar je vsakemu celo jasno ali kar nas uči zdrava človeška pamet, namreč: »Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum apud se, quia sicut ipse Christi est, ita et nos«. Če kdo preveč zaupa v samega sebe in misli, da je vrl Kristusov služabnik ali apostol, bi vendar naj

sklepal od sebe tudi na mene in pomislil, da ne more v tem oziru mene celo na stran potisniti ali se postaviti pred mene; apostol ima v mislih svoje judaistične nasprotnike, ki so odrekli Pavlu apostolsko oblast in sebe razglašali za prave Kristusove apostole.

V. 8. Pavel hoče reči: Ako se bom v naslednjem ponašal ali hvalil tudi v drugem oziru, kakor zdaj od 3.—6. v. (kar se namreč tiče mojega apostolstva), se mi ne bo treba sramovati, ker kmalu se bo pokazalo, da to ni bila prazna baharija, temveč gola resnica; Pavel si torej prisvaja oni »Christi esse« 3. verza v veliko večji meri, kakor kdo drugi. — »Quam dedit nobis Dominus in aedificationem et non in destructionem vestram«. V tem tičita dva mahljaja na Pavlove nasprotnike: 1. ker oni niso imeli svoje oblasti od Kristusa, in 2. ker so jo zlorabljali — ne da bi pomagali zidati Kristusovo cerkev, so jo le podirali.

V. 9., 10., 11. Ti trije verzi so tesno združeni med seboj in sicer se naj vzame 9. v. kot prorek cele periode, 10. v. kot parenteza in 11. v. kot porek. — »Tamquam«; s tem se nekoliko ublažuje beseda »terrere«, ker ta glagol sam ob sebi bi bil prehud v Pavlovih ustih. — »Per epistolas«, množina, ker je znano, da je pisal Pavel poprej že dva lista. — Zmisel 10. verza: Pavlovi nasprotniki so hoteli spraviti ob vso moč njegova apostolska pisma in so ga sumničili vsled tega, da si on sam nasprotuje v svojem vedenju: v pismih se kaže samozavestnega in hrabrega, osebno pričujoč pa je slab in neznaten. Tradicija nam res potrjuje, da je bil Pavel malega, slabotnega života, in zato najbrž ni napravila posebnega vtiska njegova zunanja prikazen na posvetnjake. — »Qui eiusmodi est«, i. e. quisquis est, qui talia dicit. — »Quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales et praesentes in facto«, scilicet erimus, t. j. da bom namreč ko pridem k vam, tudi izpolnil svoja pismena žuganja in začel v resnici izvrševati svojo apostolsko oblast.

V. 12., 13. »Non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam, qui se ipsos commendant«, je ironično rečeno; oni se delajo tako velike in mogočne, da si še niti ne upamo se primerjati z njimi. — »Sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes et comparantes nosmetipsos nobis«; v grškem tekstu beremo na koncu tega verza še besedi οὐ συνιόντων, ne razumejo ali nespametni so. Vulgata je pa to celo izpustila in vsled tega se naenajata tu dve različni razlagi. Po grškem tekstu se ozira namreč ὅτι-ipsi na nasprotnike; Vulgatin ipsi se pa more umeti le o Pavlu, in potem je še treba dostaviti deležnikoma »metientes« in »comparantes« — sumus, tako da je zmisel: jaz si nečem več prilaščati kakor, kar imam v resnici, in hočem meriti svojo vrednost po tem, kar sem že storil do zdaj. Pa že »autem« 13. verza

kaže, da je mnogo bolje, ako se naobrača predstoječi stavek po originalu na Pavlove korintske nasprotnike. — »Sed secundum mensuram regulae, qua mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi usque ad vos«. Pavel si misli stvar tako-le: Kakor se meri in razdeljuje zemljišče z mersko vrstico, tako je Bog odkazal njemu neki delokrog in mu določil meje; v ta njegov okraj spada tudi Korint. In kar bo opravil v svojem delokrogu, ali kar bo dosegel kot apostol, s tem se hoče ponašati. Ne bo se pa vsiljeval v tuj delokrog, kakor to delajo njegovi nasprotniki, ki mislijo in se bahajo, da se vzbuja in razvija krščansko življenje v Korintu le vsled njihovega delovanja.

V. 14. Ako pa pravim, da je Korint še v mojem okraju, ne segam predaleč in ne prestopam določenih mej, ker sem v resnici prišel do Korinta in ustanovil tamkajšnjo cerkev.

V. 15., 16. »Spem autem habentes crescentis fidei vestrae, in vobis magnificari«. Erasmus: »Significat se sperare futurum ut, in dies crescente fide Corinthiorum crescat et ipse et maior maiorque fiat«. Pavel se tu pozivlje na čast korintskih kristjanov: ako boste vi napredovali v veri in krščanskem življenju, bom tudi jaz vedno dalje razširjal svojo delavnost ali svoj delokrog. — »In abundantiam, etiam in illa quae ultra vos sunt, evangelizare, non in aliena regula in iis, quae praeparata sunt, gloriari«. V daljne, tuje kraje hoče iti Pavel blagovestiti, v kraje, kjer še ni nobene krščanske cerkve, kjer še niso ničesar slišali o Kristusu; druge kraje pa in njih učenike hoče pustiti pri miru in se tudi ne ponašati s tem, kar so ti morebiti že dovršili. Ko je Pavel to pisal, je mislil najbrž na svoje potovanje v Hispanijo.

V. 17., 18. »Qui autem gloriatur, in Domino gloriatur«. V nasprotju s sebičnim bahanjem svojih nasprotnikov, opominja Pavel z besedami preroka (Ier. 9, 23), naj bi se Korinčani ponašali z Gospodom ker od Boga ali njegove milosti imamo vse, kar je dobrega na nas ali v nas. — »Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat«. Kdor hvali samega sebe, pač ni popolen kristjan, in tudi Bog ga ne more priznati kot takega, ampak tisti, katerega Bog sam priporoča faktično, t. j. po delih, ki jih Bog opravlja s svojo milostjo v njem in po njem.

Enajsto poglavje.

V. 1. »Insipientiae meae«. Pavel je ravnokar rekel, da naj nihče ne hvali samega sebe; ker je pa po korintskih razmerah prisiljen zagovarjati in braniti samega sebe, zato imenuje precej ironično to nastopno samoobrambo nespamet (ali nespametno) in prosi Korinčane potrpljenja v tem oziru.

V. 2., 3. »Aemulor«. Pavel je snubač, ki je snubil nevesto korintsko cerkev za ženina Kristusa, in ker se boji, da bi je ne premotil kdo drugi, zato je ljubosumen. — »Dei aemulatione«, s tako ljubosumnostjo, kakor jo ima Bog, torej s čisto, ki ne prihaja iz strasti, ampak iz prave ljubezni. Ta podoba je vzeta iz Starega zakona, kjer se Jehova tako predstavlja, kakor bi ljubosumno pazil na zvestobo Izraelovo. Kar je tam Jehova, to je v Novem zakonu Kristus za vso cerkev, pa tudi za posameznega kristjana: snubitev in zaroka se vrši zdaj tu na zemlji, ko nas vabi Kristus k sebi po sv. evangeliju in svoji milosti; prava poroka pa bo še le po njegovem drugem prihodu, ko se bo sklenil Kristus za vselej nerazdružljivo s svojo cerkvijo t. j. z izvoljenimi. — »Timeo autem, ne etc.« Kaj dobro se predstavlja tu Eva kot predpoda cerkve, kakor je Adam tipus ali pralik Kristusov; Pavel se boji, da bi postala korintska cerkev, ki jo je on snubil za Kristusa, nezvesta Bogu, kakor nekdanj Eva; in to je vzrok njegove ljubosumnosti. Bo pa vedno čista in zvesta, ako je preprosta »simplicitate«, t. j. ako je njeno srce nerazdeljeno, ako bije le za zaročenca Kristusa.

V. 4. »Recte pateremini«. Najbolje je, ako to umevamo ironično, ker apostol hoče grajati Korinčane, da so preveč prizanesljivi proti krivim učenikom: če bi moji nasprotniki učili in počenjali tudi celo kaj novega, bi se ne moglo zameriti vam Korinčanom, ako bi bili tudi takrat zadovoljni z njimi. A v resnici hoče reči apostol: to bi bilo nespametno in krivično, ako bi pripuščali take novotarije. V tem verzu torej izvemo vzrok, zakaj se boji Pavel za Korinčane (cf. v. 3.), ker so namreč zelo omahljivi.

V. 5., 6. »A magnis Apostolis«. Nekateri tolmači mislijo tu na prave in sicer najpoglavitnejše apostole, Petra, Janeza in Jakoba, ki se imenujejo v Gal. 2, 9. cerkveni stebri, columnae. Toda Pavel tukaj ne polemizira, kakor tudi nikjer drugod ne zoper sv. apostole, ampak proti svojim korintskim nasprotnikom. Pavel tedaj misli na tiste krive učeničke, ki jih imenuje kmalu spodaj v 13. v. »pseudoapostolos«. — »Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia«. Krivoverski učitelji se bahajo s svojo zgovornostjo, a Pavel se imenuje ponižno neveščega govornika-ἰδιώτης, in vendar ga imenuje sv. Jeronim »flumen eloquentiae christianae«, ker v globokem in temeljitem spoznavanju krščanskih resnic je bil vrlo zveden in tudi zgovoren, kakor se vsakdo lahko prepriča iz njegovih listov. — »In omnibus«, i. e. Nihil apud vos dissimulanter egi; totus et per omnia vobis manifestatus sum; utrumque, quod dixi, nostis per experientiam et imperitum me esse sermone et non imperitum scientia (Estij.)

V. 7. Apostol je zelo nevoljen, da se nekateri tako močno motijo o njem in zato jim reče: Ali mar hočete tajiti, da sem se izkazal pra-

vega apostola v vsakem oziru, ker mi štejete v greh, da sem vam brezplačno oznanjal sv. evangelij. — »Me ipsum humilians«, ker sem se takorekoč odrekel apostolski oblasti in časti, zatajil samega sebe in trpel pomanjkanje, da bi vas potegnil iz globočine judovstva in paganstva v visočine krščanstva.

V. 8. »Alias ecclesias«; to so brezdvomno cerkve macedonske, ki so ga podpirale z denarjem. Pavel je stanoval v Korintu pri Akvilu, ki je bil istega rokodelstva ko apostol, in je tudi sam izdeloval šotore; pa ker je imel mnogo apostolskega dela, zato se ni mogel samo s tem preživiti in je bil torej res potreben podpore.

V. 9. »Fratres, qui venerunt a Macedonia«. Navadno se misli tu na milosrčne Filipljane, ki se omenjajo v Phil. 4, 15. Le-ti so ga sicer tudi podpirali, pa kakor apostol sam pravi, v začetku evangelija, ko je še bil v Tesalonikih, torej poprej, kakor je bil prišel v Korint. Zato je verjetnejše, da sta »fratres« Sila in Timotej, ki sta bila prišla iz Macedonije za Pavlom in mu prinesla miloščine. — »Et servabo«; od Korinčanov pa neče tudi v prihodnje nikake podpore zase.

V. 10., 11., 12. »Haec gloriatio«. Tega ponašanja, da sem vam blagovestil brezplačno, si ne dam ustaviti ali zabraniti od nikogar in nikdar, temveč se bom očitno ponašal s tem po celi Ahaji. »Quare? quia non diligo vos? Deus scit«. Kaj pa je vzrok, da nisem in ne bodem prejemal od vas podpore, a od Macedoncev sem jo sprejemal? — Ali vas premalo ljubim? — Zelo nežno in prisrčno odgovarja apostol sam: »Bog ve«, namreč, da vas ljubim. Zmisel 12. v.: Kakor do zdaj, tako vam hočem tudi zanaprej oznanjati evangelij brezplačno in sicer zato, da ne bodo imeli moji nasprotniki, ki me povsod zasledujejo, povoda, da bi me obrekovali kot sebičneža in lakomnika; mogoče je pa tudi, da jih na ta način pripravim, da bodo tudi sami postali zares nesebični, ker to ni bila nesebičnost, s čimer so se dozdej ponašali, temveč prazna baharija in laž.

V. 13. Iz grškega teksta se razvidi, da moramo vzeti »pseudo-apostoli« kot dopovedek in ne kot osebek, kakor bi se lahko zdelo po Vulgati. Za »sunt« bi torej morala biti vejica. — »Operarii subdoli«, so Pavlovi nasprotniki, ker se udeležujejo evangeljskega dela zvijačno in na nepošten način, ker iščejo bolj sebe, kakor pa slavo božjo in zveličanje duš. V Galat. 3, 2 piše Pavel o takih: »personam induentes apostolorum Christi«, t. j. na zunaj se kažejo poslanca božje, pa so le poslanci satanovi, kar se tudi razvidi iz naslednjih verzov.

V. 14., 15. Tu sklepa apostol »a maiori ad minus«: Ker se angel laži in teme t. j. satan sam kaže človeku v izkušnjah kot dobrega angela, ki je deležen večne luči ali resnice božje, se ni čuditi, da so njegovi služabniki tudi hinavci, ker se delajo za služabnike pravičnosti,

od Kristusa nam pridobljene. Ako se pa morejo hliniti pred ljudmi, pozna vendar Bog njih hinavsko srce, njih konec bo primeren njih delom. — »Ipse enim satanas transfigurat se in angelum lucis«. Ni treba tu misliti samo na ona dva slučaja, ko je izkušal satan naše prve stariše in pozneje Kristusa, ampak to velja o izkušnjavah sploh, da se namreč kaže greh človeku v vabljeni podobi, nesveto v sveti podobi; poltenost se skriva za ljubeznijo, krščanstvo se sramoti pod krinko prosvete itd.

V. 16. »Iterum«, se ozira na 1. verz, ker se hoče zdaj zopet hvaliti samega sebe in se primerjati s svojimi nasprotniki, a vmes je govoril o svoji nesebičnosti. Parenteza pri »ne quis...« je nepotrebna, ker apostol hoče reči: ne imejte me za nespametnega, ako se zopet začnem hvaliti, ker le tisti je nespameten, ki se ponaša sam s seboj iz nečimurnosti; sicer pa, če me smatrate za nespametnega, me poslušajte kot takega, saj pripuščate n. pr. da se krivi apostoli bahajo vpričo vas; dovolite torej tudi meni, da se malo pohvalim samega sebe. To premišljeno in bridko ironijo so morali dovolj čutiti Korinčani.

V. 17. Zmisel: Ako se zopet hočem hvaliti samega sebe, se vam to seveda ne bode zdelo v zmislu božjega duha in tudi ne primerno moji apostolski časti, temveč v nekakem oziru nespametno, pa saj ste me vi sami prisilili k temu (cf. 12, 11). Iz te razlage je razvidno, da ni treba misliti, kakor da bi naslednji oddelek ne bil navdihnjen, kar so menili nekateri tolmači vsled besed »non loquor secundum Deum«.

V. 18., 19. »Secundum carnem« i. e. secundum res carnales et externas. Njegovi nasprotniki so se ponašali večinoma z zunanjimi prednostmi, kar se da tudi sklepati iz 23. v. in nasl. Zmisel 19. v.: Ker se tudi jaz hvalim in se torej sam štejem med nespametne, zato boste gotovo imeli tudi z menoj potrpljenje, ker ste pač pametni ljudje; kajti to je navadno znamenje modrosti, če kdo prenaša mirno norosti drugih. — »Sapientes« je seveda ironično kakor I. Cor. 4, 10: »Nos stulti... vos autem prudentes in Christo«.

V. 20., 21. Zmisel: Pa še več, kakor samo nespametno baharijo prenašate vi mirno od mojih nasprotnikov, ker ti gospodujejo z vami kakor s sužnji, vas derejo, vas z zvijačo in hinavščino lovijo za svoje namene; so ošabni, zelo predrzni in siloviti. — »Si quis accipit« scilicet a vobis, v grškem pa *εἰ τις λαμβάνει* je podoba vzeta od lova: če vas kdo lovi.

»Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte«. To se razlaga različno. Ako se ozira »ignobilitatem« na apostola (kar je zelo verjetno), potem je zmisel: V svoje osramočenje moram priznati, da sem bil takrat, ko sem prebival med vami, res

preslab za tako drzno, silovito vedenje proti vam. Ako pa se ozira na Korinčane, je pa zmisel: V vašo sramoto sem povedal to v 20. v., kakor da bi bili mi slabi v tem oziru in bi se ne bili smeli in upali tako vesti. — »In quo quis audet (in insipientia dico) audeo et ego«. To je kontrast k zaničljivemu infirmi; s čimer se ponša kdo drugi, se smelo ponšam tudi jaz in naj se tudi to zopet zdi nespametno mojim nasprotnikom.

V. 22., 23. »Hebraei, Israelitae, semen Abrahae«. To so rojstvene prednosti, s katerimi so se ponšali Pavlovi nasprotniki. »Hebraei« so se imenovali Judje po svoji narodnosti, »Israelitae« kot izvoljeno teokratsko ljudstvo in »semen Abrahae« kot mesijansko ljudstvo, t. j. kot naravni dediči Abrahamu danih obljub. Ta častna imena si prisvaja po vsej pravici tudi Pavel. — »Ministri Christi sunt«. Recimo (posito, sed non concessio), da so oni služabniki Kristusovi, kakor se sami ponšajo, potem sem jaz še v večji meri, ker sem več storil in trpel za Kristusa, ali kratko: v razmerju do Kristusa in do milosti božje pač naravnost lahko rečem, da jih prekašam; ker se pa spomni, da bi se tudi s to prednostjo ne smel ponšati, dostavi v parentezi »ut minus sapiens dico«. — »In laboribus plurimis« scilicet ego magis sum minister Christi, quam adversarii mei. — »In carceribus«. Klement Rimski pravi, da je bil Pavel v vsem sedemkrat zaprt v ječi. »In mortibus frequenter«, pogosto sem bil v očitnih smrtnih nevarnostih.

V. 24., 25. Splošni izraz iz prejšnjega v. »in plagis etc.« se tukaj natančneje določuje in dokazuje. »A Iudaeis quinquies quadragenas una minus accepi«. V Mojzesovi postavi je bilo zapovedano, da sinagoga ne sme več ko 40 šib naložiti komu za kazen; ker bi se pa lahko kdo uštel in tako prelomil postavo, zato se je navadno delilo le 39 udarcev. Sicer je pa bila taka kazen tako huda, da je mnogokateri kaznjenec umrl vsled nje. Apostolsko dejanje molči celo o tem petkratnem bičanju sv. Pavla, ki so ga povzročili neverni Judi. — »Ter virgis caesus sum«; to je pa bila rimska kazen, in Act 16, 22 nam poročajo o enem slučaju, ko je bil namreč Pavel tepen s šibami od Filipljanov. — »Semel lapidatus sum«, namreč v Listri (Act. 14, 19). — »Ter naufragium feci«; tudi o tem molči Lukež v Act., ker tista ladija, na kateri se je vozil Pavel v Rim, se je razbila mnogo pozneje, ko je bil ta list Korinčanom že davno spisan in odposlan. — »Nocte et die«, pomeni navadni dan 24 ur. — »In profundo maris«, v grškem ἐν τῷ βυθῷ, kar pomenja ali morsko globočino ali pa tudi sploh široko in globoko morje; kdaj in kako je bil Pavel en celi dan na prostem visokem morju, ali na kakem razbitem brodu, ali plavajoč na kakšni deski ali pa na čudovit način ohranjen in rešen, o tem ne vemo iz sv. pisma ničesar.

V. 26., 27 se vežeta s 23. v. in zato se morata 24. in 25. v. smatrati kot parenteza. »Periculis fluminum«, kadar je moral korakati skož vodo ali deročo reko. — »Periculis ex genere«, t. j. od njegovih rojakov, Judov, n. pr. ko jih je nad 40 zapriseglo, da ga bodo umorili. — »In civitate«, n. pr. v Damasku, Jeruzalemu, Efezu. — »In solitudine«, v puščavi, kjer se namreč skrivajo roparji, zverina itd. — »In falsis fratribus«, n. pr. njegovi judaistični nasprotniki in kristjani v Galaciji. — »In vigiliis multis«, n. pr. v ječi, ali ko je pridigoval po noči, ali si z delom služil kruh. — »In fame et siti«, kakor zatrjuje v I. Cor. 4, 11: »esurimus et sitimus«, to je bilo neprostoovoljno pomanjkanje, a »in ieiuniis multis« je umeti o radovoljnem postu, ki se mu je Pavel včasih podvrigel, kakor pravi sv. Tomaž, »ad purificandam mentem et edomandam carnem, quo fructuosius evangelium praedicaret«. — Sicer pa razvidimo iz teh mnogovrstnih nadlog, kako malo nam o njih poroča Dejanje apostolsko; o mnogih njegovih potovanjih in nevarnostih ne vemo več kakor to betvo, ki nam jo podaja tukaj apostol sam.

V. 28. Zmisel: K zunanjim nadlogam, ki sem jih ravnokar naštel, še pridejo znotranji boji in skrb za vse cerkve. Po grškem pa bi bil drug zmisel, namreč: Razven tega, kar se pripeti še drugače nadležnega, omenjam pogosto prihajanje ljudi k meni itd.

V. 29. »Quis etc.« V tem se kaže srčno sočutje apostolovo, ne le s cerkvami, ampak tudi s posameznimi verniki ob času nadlog in izkušnjav. Če je bil kdo slab v veri ali v nravnem oziru, se je apostol kar priličil njegovim slabostim, da bi ga ohrabil in okrepčal; ali če je kdo zabredel v greh ali nevero, je to apostola mnogo bolj peklo in bolelo, ko grešnika samega, ker sv. Avguštin pravi: »Quanto maior caritas, tanto maiores plagae de peccatis alienis«.

V. 30. Če že drugače ne more biti, kakor da se tudi jaz malo pohvalim nasproti nečimurnim nasprotnikom, se hočem vsaj ponašati samo s svojo slabostjo, ne pa s svojo močjo in krepostjo, kakor oni bahači.

V. 31. Bog ne daj, da bi jaz po krivem klical za pričo onega, ki mu gre slava in čast na vse veke: Bog pa ve, da je vse to res, kar sem ravnokar pisal o svojih nadlogah.

V. 32., 33. Kot vzgled svojih nadlog še doda tu poročilo o begu iz Damaska. Ne da se pa določiti, zakaj omenja apostol ravno ta dogodek posebej, o katerem govori tudi Lukež. Najbrž je hotel s tem zabeležiti svoje prvo preganjanje, ki ga je trpel radi Kristusa. — »Are-tas«, arabski kralj, je le malo časa zapovedoval Damasku, ker poprej in pozneje je bilo to mesto pod rimsko oblastjo.

Dvanajsto poglavje.

V. 1. Pavel hoče reči: Samega sebe hvaliti sicer ni dobro, ampak nevarno, pa ker sem že k temu primoran po svojih nasprotnikih, se ne bom ponašal samo s svojimi slabostmi in nadlogami, ampak tudi z onimi posebnimi milostmi, ki mi jih je še posebej izkazal Kristus. — »Visiones« so prikazni, ki jih gleda človek z duhovnim očesom v zamaknjenju; ako se mu prikazen obenem tudi raztolmači, t. j. ako je združena z znotranjim razsvetljenjem duha, se imenuje »revelatio«. V življenju svetnikov, n. pr. sv. Terezije, beremo o takem izvanrednem višjem dušnem stanju, ko je človeški duh tako povzdignjen in razsvetljen od sv. Duha, da gleda neposredno božje resnice in skrivnosti, ki jih z navadnim umom celo nič ne umejemo ali le prav malo, namreč s pomočjo sv. vere. Treba je še tukaj pripomniti, da je bil ta verz povod, da je spisal nekdo v prvih krščanskih časih knjigo z naslovom Ἀποκάλυψις τοῦ Παύλου, o kateri pa je že davno dokazano, da je apokrifna.

V. 2. »Scio hominem in Christo«. To sicer lahko pomenja vsakega kristjana, ki je po veri in krstu vsajen v Kristusa; da pa tu Pavel zaznamlja le samega sebe, razvidimo dobro iz 7. v. Govori pa o sebi v 3. osebi deloma iz ponižnosti, ker se ni hotel kazati drugim kot posebno pomiloščenega, deloma ali v prvi vrsti pa tudi zato, ker se ni povzdignil sam z lastno močjo v ono stanje. — »Ante annos quatuordecim«, se ne veže z »in Christo« — človeka, ki je že 14 let kristjan, ampak z »raptum« — človeka, ki je bil zamaknjen pred 14 leti. Ker je pisal Pavel ta list l. 58., zato je bilo to zamaknjenje 43. ali 44. l.; ali v Jeruzalemu, ali v Antiohiji ali kje drugje, se ne da določiti. — »Sive in corpore, nescio, sive extra corpus, nescio, Deus scit«. O načinu zamaknjenja pač ne ve ničesar gotovega, namreč ali je takrat ostala duša v telesu, ali se je takrat bila ločila od njega. — »Ad tertium coelum«. V sv. pismu Starega in Novega zakona beremo večkrat v množini coeli, kakor bi bilo več nebes; in res razločujejo katoliški bogoslovci v sv. pismu navadno trojna nebesa: 1. coelum aëreum, na to moramo misliti, kadar beremo v sv. pismu n. pr. ‚volucres coeli‘ ali ‚in nubibus coeli‘; 2. coelum sidereum, zvezdnato nebo, n. pr. Gen. 22, 17: »Multiplicabo semen tuum, sicut stellas coeli«; in 3. coelum empyreum, duhovna ali prava nebesa, ki so sedež božji in prebivališče angelov in svetnikov. Na ta nebesa moramo misliti v očenašu, ko molimo: ‚Pater noster, qui es in coelis, ... fiat voluntas tua sicut in coelo‘. Ta nebesa ima tudi Pavel tukaj v mislih.

V. 3., 4. Ta dva verza se zelo različno razlagata: 1. ker menijo nekateri tolmači, da govori apostol tu o ravnoistem zamaknjenju ko v

1. in 2. verzu, drugi pa trdijo, da je celo drugo, ki se ni vršilo v istem času; in 2. če je prikazen ista, se lahko vpraša, ali pomenja tudi »in paradisum«, kar pomenja prej »in tertium coelum«. Nekateri odgovarjajo odločno da. Drugi pa razločujejo po šegi judovskih rabincev sedem nebes in pravijo, da je bil Pavel povzdignjen najprej na tretjo stopinjo in potem šele na najvišjo, t. j. celo blizu božjega prestola. Najboljša pa je menda razlaga sv. Tomaža in Estijeve, ki pravita, da hoče Pavel reči: »Se raptum fuisse non solum secundum vim intellectivam ad cognoscendum quaedam sublimia mysteria, quae insinuantur per tertium coelum, verum etiam secundum voluntatem ad percipiendam ex huiusmodi cognitione specialem quandam et ineffabilem suavitatem; quod intelligitur nomine paradisi. Nam paradisus hortum significat amoenitatis et voluptatis«. — »Quae non licet homini loqui«; kar je gledal neposredno s svojim duševnim očesom in slišal neposredno s svojimi duševnimi ušesi, tega ne more zdaj z besedami povedati, ker večnih, božjih reči ni mogoče obseči in omejiti s človeškimi pojmi.

V. 5., 6. »Pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis«. Kakor je rekel zgoraj (11, 30), se hoče ponášati 1. z mukami in nadlogami, ki jih je prestal zavoljo Kristusa, in 2. le takrat, kadar je zgolj orodje v božjih rokah, kakor n. pr. v zamaknjenju, in se celo nič ne jemlje v poštev njegova oseba. V 6. v. hoče Pavel reči: Dasi bi smel, vendar ne bom hvalil samega sebe, da bi me kdo ne cenil višje, kakor me pozna sam po svoji dosedanji izkušnji; po mojem dejanju in nehanju, po mojem nauku me naj ljudje sodijo in cenijo, ne pa po onih izvanrednih prikaznih in posebnih milostih, ki mi jih je dodelil Bog.

V. 7. »Stimulus carnis«. Grški tolmači mislijo tu na obrekovanja in preganjanja od strani njegovih nasprotnikov, ki so služabniki satanovi, ali pa na vztrajno nadlegovanje enega posebno zagrizenega sovražnika. Drugi in posebno luteranski razlagavci pravijo, da so mučile Pavla sitne bolezni, kakor glavobol, melanholija, epilepsija itd., in se tu radi spominjajo Lutra, ki je tudi pripisoval satanu svoje telesne slabosti. (A ta si je večinoma sam nakopal svoje bolezni, ker je bil zelo nezmeren v jedi in še bolj v pijači.) Najverjetnejše pa je, da pomenja »stimulus carnis« nečiste skušnjave. In res si ne moremo misliti kaj bolj sitnega in bridkega za velikega apostola, kakor da se je moral še s takimi skušnjavami vojskovati. Pa Bog je pripustil, da je skušal satan Pavla na ta način, da bi imel vedno priliko vaditi se v ponižnosti. Naj še omenim najnovejšo razlago Feltenovo (prof. v Bonu), da je imel Pavel hudo očesno bolezen; da ga je v očesih večkrat tako bolelo, kakor da bi ga kdo bodel s trnjem, ker grški σκόλοψ je trn.

V. 8., 9., 10. »Ter«, se mora vzeti v pravem pomenu in ne v nedoločnem, n. pr. večkrat. Estius: »Non saepius, quam ter rogavit, eo quod post tertiam orationem accepit a Domino responsum«. — »Et dixit mihi«, t. j. od Kristusa je dobil znotranji odgovor ali glas: »Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur«; ni potrebno in tudi ne dobro, da bi se to zgodilo, za kar ti prosiš, ker po moji milosti, ki ti jo obljubim in dam, boš imel dovolj moči, da se ustavljaš onemu »stimulo carnis«; in ravno takrat, kadar se človek spozna slabega, je duhovno močan. — »Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi«. Vsled tega tolažilnega odgovora pa ne bom več prosil, naj bi mi bile odvzete moje slabosti, temveč še ponášal se bom ž njimi, da bi se milost Kristusova stalno naselila pri meni. — »Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis etc.«; zato namreč, ker tam najbolj očitno in mogočno deluje božja milost, kjer obnemaga in obupa slaba, sama sebi prepuščena človeška narava. — »Pro Christo«, ne spada k »placeo«, ampak k peterim predstojecim izrazom »infirmitatibus etc.«

V. 11., 12. »Factus sum insipiens«. Zdaj je že, kar je; nespameten sem postal, ker sem hvalil samega sebe, namreč od 11, 16 naprej. — »Ego enim a vobis debui commendari«; z menoj bi se vi morali ponášati, pa ne z mojimi nasprotniki. — »Nihil enim minus fui«; nisem bil manjši, namreč takrat, ko sem prebival med vami. — »Tametsi nihil sum«. Pavel ponižno pripozna, da sam iz sebe ni nič, a od njegovih nasprotnikov še ni nihče slišal take javne izpovedi. — »Signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos«. Da ni manjši od laži-apostolov, dokaže iz apostolskih znamenj, ki jih (ne reče: sem jaz, ampak) je Bog storil po meni. — »In omni patientia«, so neugodne okoliščine, v katerih so se godili čudeži. — »Signis, prodigiis, virtutibus«, so trije izrazi za isti pojem miraculum, čudež, pa v različnem oziru.

V. 13. Pavel hoče reči: Jaz vas nisem zanemarjal v nikakem oziru, kakor tudi seveda drugih cerkev ne, razven morebiti v tem, ker vam nisem bil nadležen; sicer pa prosim zato odpuščanja, ker sem bil pri vas tako nesebičen in nisem sprejemal od vas nikake podpore ali prevžitka, kar bi sicer bil smel zahtevati, kakor v drugih krajih. To je gotovo huda, trpka ironija, s katero hoče Pavel kaznovati njih nehvaležnost.

V. 14., 15. »Tertio«, se veže z »venire«, in ne s »paratus sum«, kakor misli Estij. Moral je tedaj biti Pavel že dvakrat poprej v Korintu, predno je pisal ta list. — »Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis«. Tu govori Pavel kot pravi prijatelj in kot duhovni oče korintske cerkve: 1. v zmislu resničnega prijatelj-

stva ima apostol pred očmi le njih osebo, ne gleda pa na to, da bi mu ta prijateljska zveza prinesla kak dobiček; 2. naravno razmerje med stariši in otroki pa terja, da ne nabiram jaz zakladov zase na vaše stroške, ampak nasprotno: jaz vam hočem nabrati in podeliti obilno duhovnih dobrot. Zmisel 15. v.: Pavel je pripravljen dati za Korinčane vse, kar je njegovega, celo svoje življenje; pa še več: on jih hoče ljubiti, ako tudi Korinčani ne marajo za njega in če tudi sploh ni upati, da ga bodo kdaj ljubili in se pokazali hvaležne.

V. 16., 17., 18. Apostol govori tu v 16. v. v zmislu svojih nasprotnikov: „Naj pa bo, to že hočemo priznati, da vas Pavel ni nadlegoval neposredno ali za svojo osebo; pa ker je zvit, vas je ukanil posredno, t. j. po svojih poslancih vas je spravil skoro ob ves vaš denar. Zato vpraša Pavel v 17. v. Korinčane javno, ali je to res, da jim je po katerem svojem odposlancu napravil kaj škode. Zadnji moj poslanec (18. v.) je bil Tit in z njim je šel še drug vam dobro znani brat. — »Eodem spiritu«. Ali nismo vsi istega nesebičnega duha, jaz, Tit in oni brat? — »Iisdem vestigiis«. Ali nismo vsi tudi zunanje enako postopali? — S tem verzom sklene apostol svojo krasno apologijo, in zdaj še sledi od 12, 19—13, 13 sklep celega lista.

V. 19. Vi menite morebiti, da sem razpravljal to stvar, kakor bi se hotel zagovarjati pred vami. Ne, pred vaš sodni stol ne pojdem; zagovarjam se edinole pred Bogom, in sicer »in Christo«, t. j. brez bahanja in brez ljubosumnosti, kakor se spodobi za dobrega kristjana. — »Propter aedificationem«. Pred vsem pa je hotel s svojo samoobrambo koristiti korintskim bravcem, ker ozdraviti jih je hotel one nevarne prijaznosti in vdanosti do nasprotnikov njegovih.

V. 20., 21. »Timeo«. Iz dveh vzrokov je Pavla strah: 1. da ne bode našel Korinčanov takih, kakršnih si on želi, namreč brez vsakega strankarstva in brez nečistih grehov; in 2. da ne bo Pavel tak, kakršnega si želijo Korinčani, ker bo namreč prišel kot strog sodnik in kaznovavec. »Humiliet me Deus«. Ko bi moral Pavel videti, da so se Korinčani zopet vdali prejšnjim grehom, da je torej bilo vse njegovo delovanje zastoj, to bi bilo pač hudo za njegovo apostolsko srce; da, s tem bi ga Bog najhujše ponižal. — »Lugeam« se veže s »super immunditia etc.«, tako-le: Pavel se boji, da ne bo našel med njimi samo »contentiones, aemulationes etc«, ampak da bo moral tudi obžalovati mnogo nespokornih, nečistih grešnikov, obžalovati namreč zato, ker so mrtvi udje sv. cerkve; znano je namreč, da so bili Korinčani sploh najbolj vdani grešnemu strankarstvu in poltenosti. — »Ante peccaverunt«, se ne ozira na čas pred njih izpreobrnjenjem, kakor so mislili nekateri tolmači, ampak na ves čas, ki je pretekel od Pavlovega prvega prihoda v Korint do sedaj.

Trinajsto poglavje.

V. 1. Odtod do 10. v. govori apostol natančneje o tem, kar je ravnokar (12, 20) izrazil z besedami: ‚Timeo, ne ego inveniar a vobis qualem non vultis‘. — Parafraza 1. verza po Erazmu: ‚Hic erit tertius meus ad vos adventus; in hunc se quisque praeparet. Neque enim amplius connivebo, sed iuxta ius strictum atque exactum res agetur. Quisquis delatus fuerit, is duorum aut trium hominum testimonio vel absolvetur vel damnabitur‘.

V. 2. »Et ceteris omnibus«. Nekateri tolmači umevajo to samo o korintskih nasprotnikih, a bolje je, če mislimo na vse druge ude krščanske srenje, ki jih je takrat svaril in jim žugal (kar zdaj tu ponavlja), da jim namreč ne bo prizanašal, kadar zopet pride. Ob svojem drugem prihodu v Korint se je Pavel najbrž tako kratko mudil, da ni imel časa za dolge razprave, ampak le za kratke, resne opomine.

V. 3. Pavel se celo smatra za orodje Kristusovo ali njegov organ in hoče reči: Ali me bodeste res prisilili s svojim ravnanjem, da vam pokažem, kako mogočno Kristus v meni govori in deluje? Ali ne veste, da je zelo nevarno, izzivati Kristusa? On namreč ni slab, kakor bi ne mogel kaznovati, temveč močnega se je pokazal med vami po čudežih, po deljenju izvanrednih darov (charismata), pa tudi v drugem oziru, ko je bil n. pr. nečistnik izobčen, ali ko so bili s smrtjo kaznovani tisti, ki so nevredno prejeli sv. R. T.: I. Cor. 11, 30: ‚Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi‘ — mnogo jih je umrlo.

V. 4. »Nam et si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei«. Kristus se je sicer tako zelo podvrgel človeški slabosti, da je umrl najsrmotnejše smrti na križu, toda on živi po božji moči, po kateri je bil probujen od smrti in deluje krepko v svoji cerkvi. — »Nam et nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis«. Tu je ‚argumentum ab effectu ad causam‘. Da je s Kristusom res tako, se kaže v tem, ker se nahaja tudi pri apostolu obojno njegovo (scit Kristusovo) razmerje, namreč slabost in živa moč; kot služabnik in apostol Kristusov se je tudi Pavel kazal dozdej slabega in je prizanašal Korinčanom; ko pa bo prišel zdaj k njim, se bo pokazala njegova apostolska krepkost, ki jo dobiva od Kristusa,

V. 5., 6. »Vosmetipsos tentate, si estis in fide, ipsi vos probate«. Ne izkušajte Kristusa, ki govori in deluje v meni, ampak izprašujte rajši sami sebe, ali imate živo vero ali pa ste le po imenu kristjani. — »An non cognoscitis vosmetipsos, quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis?« Te izkušnje pa se jim ni treba bati, saj prebiva sv. Duh v njih, in njegova milost in moč se je baš nad njimi že večkrat pokazala na čudovit način; seveda če so še sploh tako vrli

kristjani, da si upajo dobro prestati to znotranjo preskušnjo. — »Spero autem, quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobi«. Naj pa vaša izkušnja izpade kakorkoli, to upanje pa imam, da bom jo jaz dobro prestal, t. j. vi sami se boste prepričali, da imam jaz od Kristusa oblast vas svariti in tudi kaznovati.

V. 7. Zmisel: Mi pa ne želimo, da bi se nam kdaj ponujala priložnost dejanski izvrševati svojo kazensko pravico in oblast, temveč prosimo Boga, da bi vi dobro delali in krepostno živeli, ker v tem slučaju se mi lahko vedemo tako, kakor da bi ne imeli te kazenske oblasti.

V. 8. »Veritas«, ne pomenja tu resnice kat' eksohen, t. j. sv. evangelija, ampak »omne quod rectum et iustum est«, ker Pavel hoče reči: Ko bi vi delali vedno dobro in živeli lepo, bi bili mi »reprobi«, t. j. zdelo bi se, da nimamo oblasti koga kaznovati, ker zoper pravico in pravičnost ne premore naša oblast nič, in vse naše prizadevanje in delovanje gre le na to, da bi se pospeševala resnica in pravica.

V. 9., 10. »Gaudeamus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus, vestram consummationem«. »Gaudeamus«, v grškem χαίρομεν. Pa še več! Pavel se celo veseli, če Korinčanov ni treba kaznovati, vsled njih dobrega, krščanskega življenja, ker taki niso kazni vredni, ki so potentes«, t. j. pravični; in da bi Korinčani res to bili, hoče Pavel Boga prositi. — »Ut non praesens durius agam secundum potestatem«. Pavel tukaj gotovo misli v prvi vrsti na izobčenje ali ekskomunikacijo. Nerad izreče Pavel to najhujšo kazen, ker s tem deluje prav za prav proti sebi, t. j. zoper svoj poklic, ki je: vedno bolj razširjati kraljestvo božje na zemlji.

V. 11., 12. »Gaudete«, scilicet in Domino. — »Exhortamini«, vzpodbujajte drug drugega. — »Pacem habete«, imejte mir med seboj. — Tako opominjanje je bilo ravno za korintsko cerkev zelo primerno in potrebno, ker so se tam prepirale razne stranke med seboj.

V. 13. To sklepčno voščilo apostolovo ima tukaj tri dele, kakor v nobenem drugem Pavlovem listu. Pavel se namreč ozira na vse tri božje osebe. — »Gratia Domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et communicatio sancti Spiritus«, to je milost, ki nam jo je pridobil Kristus; izvira pa iz ljubezni Boga Očeta, ki je dal za nas edino-rojenega Sina; objektivna milost Kristusova in objektivna ljubezen Očetova se pa nam posreduje (ali je za nas subjektivna) po sv. Duhu, ki nam daje Kristusovo milost in vliva v naša srca ljubezen Očetovo.

ro
sa
ro
st

i-
c
n
e

n-
i:
j.
n
n

s
r.
e
r.
n
r.
v
-
j

-
n

i
t
l
r
e

